

A kassai honvédszobor (képpel)	296
Gróf Zichy István bemutatkozó kiállítása (képpel)	298
Veres Pálné emlékszobra (képpel)	281
Gráfai kiállítás a Nemzeti Szalonban (képpel)	290
Háközi kazala (képpel)	322
Szent István szobra (képpel)	329
Brassói románok tavaszi ünnepe (képpel)	367
Washington budapesti szobra (képpel)	386
Boeckai szobra Nyárad-Szeredán (képpel)	426
A királyi palota kertje Budán (képpel)	465
Kardos Árpád	475
Budapest fejlődése	483
A Gellért-hegy (képpel)	491
Női gazdasági iskola Kassán (képpel)	497
Az agyteleki és a dobsinai jégbarlang (képpel)	506
Első pesti uszodánk	514
Balaton képek (képpel)	514
Arató-ünnep (képpel)	538
A bugaczi esernyő (képpel)	540
Hómezők a fogarasi hegyeken (képpel)	540
Fürdőzés Duna-Harasztn (képpel)	540
A budai királyi palota kertjéből (képpel)	551
Kardos Árpád	555
Sárvár (képpel)	567
A kik a föld alatt laknak (képpel)	577
A kolozsvári új színház (képpel)	583
Zsidó cigányok. Zuboly	583
A horvát-szlavonorsági magyar iskolák (képpel)	586
Sági Ernő	598
Jókai szobra a Svágyhegyen (képpel)	600
A kassai honvédszobor (képpel)	609
A budapesti Washington-szobor (képpel)	615
Tiszamenti képek (képpel)	618
Kazsiány Ödön festményei a Nemzeti Szalonban (képpel)	618
Brassótól Gyimesig (képpel)	634
M. Hrabovszky Julia	635
Amagyar iparművészet Milánóban (képpel)	663
A «Népliget» (képpel)	679
A jáskiséri új templom (képpel)	697
Dr. Madarász Flóris	697
A nagysáros vár (képpel)	697
Kuhárszky László	734
Kézdi Kovács László kiállítása (képpel)	736
A köbányai új temetőben (képpel)	741
Nemzetközi tárlat a Múcsarnokban (képpel)	741
Kritikusok, piktorok (képpel)	750
Fráter Aladár	757
A finnnek (képpel)	778
A szarvasi főgymnázium új épülete (képpel)	782
II. Rákóczi Ferenc makoviczai uradalma (képpel)	784
Kuhárszky László	802
A budapesti osztrák ház (képpel)	813
A Szépművészeti Múzeum (képpel)	815
A régi Komárom. Mikszáth Kálmán	815
Pogány Mórész kromatorin terve (képpel)	818
Az országos erdészeti egyesület jubileuma (képpel)	835
A Királyfalvy-kiállítás (képpel)	847
Erdélyi várak (képpel)	847

Magyar utazó képei Kelet-Ázsiából (képpel)	107
Az iskola-város. Zoldos Benő	126
Az adóok története Angolországban	203
Burűies püspök kastélya (képpel). Ifj. Hampel József	219
Az orosz föld. Serényi Gusztáv	258
A kaliforniai földrengés (képpel)	270
A legszélső Nyugaton (képpel). Németh József	284
Tatárok az alkotmányban (képpel). Vámbéry Armin	307
Magyar ember levele San-Franciskóból	350
Sapphó szigete. Ifj. Hegedűs Sándor	370
A civilizált Szahara. Zoldos Benő	389
Amerikai uti naplóból (képpel). Gróf Fay Péter	403
Arany-pád Karisbaiban (képpel). Szeleho Kornél	438
Orosz jegyzetek. Irta Serényi Gusztáv	438
Az orosz bátusok. Serényi Gusztáv	484
Kivesző indiánus típusok (képpel)	490
Shakespeare városa (képpel). Ifj. Hegedűs Sándor	529
A karisbadi Arany-pád. Králik Lajos	540
Bayreuth (képpel). Sárosi Bella	550
Dauka-hajóval Khinán keresztül (képpel). Kompolthy Jób	555
Nizsnj-novgorodi emlékek. Serényi Gusztáv	595, 682
Hercegovinai vázlatok (képpel). Szokolay Kornél	619
Dalmáciai képek (képpel)	629
Az ünneplő Hercegovina (képpel). Szokolay Kornél	651
Liszt Ferenc sírja (képpel). Sárosi Bella	658
Könia (képpel)	673
Pápasírok (képpel). Balla Ignác	734
Séták egy kis országban. Szász Zoltán	747
Város a föld alatt. Balla Ignác	763
Az északi sark (képpel). Dr. Rajkó Gyula	773
Jajeze (képpel). Roskovics Ignác	844

Az orosz ezár motoros szalonkocsija (képpel)	334
Szeberth Imre	371
Kossuth Lajos vasúti. Péter Jenő	371
Magyar női kézimunka-kiállítás Párisban (képpel)	374
A M. A. V. új mozdonya (képpel)	390
Egy világhírű magyar intézet (képpel)	406
A budapesti gyümölcspiac (képpel). Kardos Árpád	423
Tüzmentes városok	453
Sin nélkül járó vonat (képpel)	468
Egy magyar találmány sikere külföldön (képpel). Vozdny Pál	471
Sasfészek (képpel)	487
Vadászati tárgyak a mezőgazdasági muzeumban (képpel)	501
Az utolsó fogás: A sajtkészítés műhelyéből (képpel)	508
A budapesti növénykert Victoria-regiája (képpel)	538
A magyar-osztrák hajóraj (képpel)	546
A romániai petrolumkútja (képpel)	567
A világ legnagyobb hajója (képpel). Remény Antal	571
Virágok agave a Margitszigeten (képpel). K. A.	582
Szikra táviró. P.	647
A ehrysanthemum-kiállításból (képpel). K. A.	751
A kék urai (képpel). P.	766
Lövés-próbák az új ágyúkkal (képpel)	809

Az orosz ezár motoros szalonkocsija (képpel)	334
Szeberth Imre	371
Kossuth Lajos vasúti. Péter Jenő	371
Magyar női kézimunka-kiállítás Párisban (képpel)	374
A M. A. V. új mozdonya (képpel)	390
Egy világhírű magyar intézet (képpel)	406
A budapesti gyümölcspiac (képpel). Kardos Árpád	423
Tüzmentes városok	453
Sin nélkül járó vonat (képpel)	468
Egy magyar találmány sikere külföldön (képpel). Vozdny Pál	471
Sasfészek (képpel)	487
Vadászati tárgyak a mezőgazdasági muzeumban (képpel)	501
Az utolsó fogás: A sajtkészítés műhelyéből (képpel)	508
A budapesti növénykert Victoria-regiája (képpel)	538
A magyar-osztrák hajóraj (képpel)	546
A romániai petrolumkútja (képpel)	567
A világ legnagyobb hajója (képpel). Remény Antal	571
Virágok agave a Margitszigeten (képpel). K. A.	582
Szikra táviró. P.	647
A ehrysanthemum-kiállításból (képpel). K. A.	751
A kék urai (képpel). P.	766
Lövés-próbák az új ágyúkkal (képpel)	809

Molnár Dani, a székely szobrász (képpel)	834
Jókai János	834
Vadászatok Kisjénőn (képpel)	22
Pálmái Ilka Amerikában (képpel). Kürthy Emil	30
A koresolyapályáról (képpel) Markó Miklós	31
A Francia elnökválasztás (képpel)	48
A barrikádok (képpel)	48
Leltározás a párizsi templomokban (képpel)	96
Parlamenti képek (képpel)	117
Farsangi beszámoló (37 képpel)	142
Zichy Mihály temetése (képpel)	181
Az új francia kormány (arezképpel)	191
A courriéresi bányaszerencsétlenség (képpel)	191
Az Akadémia nagyhete után (arezképpel)	202
A tulipán (képpel)	206
Leány-gimnázisták ünnepélye (képpel)	224
A courriéresi menekültek (képpel)	237
Főherceg és sokas leányok közt (képpel)	272
A milánói nemzetközi kiállítás (képpel)	286
Az alkotmányos harctéréről (képpel)	303
Az elszakított Magyarországról (képpel)	359
A madriai esküvő (arezképpel és képpel)	365
Az ostendei sakkverseny	372, 424
Magyarok Belgrádban (képpel) Serényi Gusztáv	375
Nemzeti ünnep Érsekújvárott (képpel)	401
Helpa község pusztulása (képpel)	410
Angol vendégek Budapestben (képpel)	411
Magyarország és a bukaresti kiállításon (képpel)	424
Kossuth-szobor leleplezés Kecskeméten (képpel). Roskovics Ignác	433
Miért nem lett Maróczy első az ostendei sakkversenyen?	472
Egy parlament az erdőben (képpel)	522
A kolozsvári színház-avatás (képpel)	599
Liszt Ferenc hamvai S. A.	657
Moriturus vos salutem	702
A bujdosók hazatérése (képpel)	710

I. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.)
 SZERKESZTŐ: HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS: MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, JANUÁR 7.
 Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Előfizetési feltételek: Egész évre 10 korona, Félévre 8 korona, Negyedévre 4 korona. A Világkrónika-val negyedévenként 80 fillérrel több. Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldi is esatolandó.

A Tenger-hegység Jávában (képpel)	6
Algeziás (képpel)	27
Szirének hazája (képpel)	75

7. Természettudomány, ipar, kereskedelem és rokon.	
Szállítás háborúban (képpel). P.	
A «kacsó». Dr. T. Ö.	
A posta ünnepi munkája (képpel)	14
A magyar kir. földtani intézet gyűjteményéről (képpel)	14
Emléklap Herman Ottó tiszteletére (képpel)	30
Turtalék-hajóraj az Adrián (képpel)	58
A «Caronia» gőzös (képpel)	78
Sárkányok a meteorologia szolgálatában (képpel). Baum Oszkár	142
Természettudományi tévhitek	159
Róma egyénisége. Balla Ignác	240
A Vezuv kitorése (képpel). Mossány Ernő	249
Hogyan emelnek fel egy várost?	251
A Niagara veszedelme	258
Androída, a gépmember (képpel). P.	259
A halotthamvasztásról (képpel). Dr. Baum Oszkár	274
Allatkertek	275
Hogyan közlekedtek a régi Posten. V. S.	287
Ajánlott levelek automatikus feladása (képpel)	291
Levél a Vezuv tetejéről. Lóczy Lajos	297
Virágkiállítás a Városligetben (képpel). Kardos Árpád	303

8. Tárca-cikkek, napi érdekű közlemények.	
1906	2
Shakespeare Londonban (képpel). Gineverné György Ilona	10
Az új zsár (képpel). Szigma	47
Magyar tánc. Porzó	56
Hogy utazik a magyar király (képpel) P.	91
Régi magyar tolvaj-világ. V. S.	122
«A nagy-idei cigányok». Kereszt István	143
A nőkérdés legújabb jelenségei	171
A népdal titkai. Vihar Béla	218
Síralomházban. Szemeré György drámája	220
A könyvürlét. Köveskúti Jenő	230
Római levél. Balla Ignác	237, 254, 439
A magyar képviselőválasztások harminez év óta. Dr. Szende Gyula	319
Puccini új operája. K. I.	323
A sztrájkoló Róma (képpel). Balla Ignác	339
A finn diákok. V. B.	351
Tizenhat új szent. Balla Ignác	391
A mi három vendéglátónk (képpel). Gineverné György Ilona	523
A football-láz. Zoldos Benő	554
Róma egyénisége. Balla Ignác	566
Húsrágaság ma és hajdan	567
Pasztuló emlékek	602
Római népművészet (képpel). Balla Ignác	614
Szegények otthona (képpel)	662
Egy hétiig az Eighty-Klubbal (képpel). N. I.	666
A legszebb magyar könyv	703
«Lavotta szerelme» (képpel) K. I.	767
Hogy terem a londoni divat. Gineverné György Ilona	779
Séta. Porzó	798
Írók karácsonya. Zuboly	831
Karácsonyi kéregetők a régi Posten. V. S.	831

9. Vegyes kisebb cikkek és közlemények.	
Dóczy Lajos Goethe fordításai	57
Roosevelt és a botbüntetés	75
Úri tolvajok	94
Finn vélemények Magyarországról. Ispánovits Sándor	107
Egy magyar globe-trotter (képpel)	112
Zichy Mihály ismeretlen levele	175
A sing-singi börtör lakói	187
Színház és közönség	240
Római hölgyek toilette-titkai	242
Benz Ernőné (arezképpel)	276
Elfelejtett értékpapírok	288
Könyv és könyvtábla	454
2509 sakkfeladvány	587
«A kalábriai menyasszonyhoz»	587
Két gyermekkép (képpel)	678
Fallières szürete (képpel)	682

10. Állandó rovatok.	
A hétről. — Női munka és divat. — Irodalom és művészet. — Szerkesztői mandátumok. — Egyveleg. — Sakkjáték. — Képtalány.	

A „VASÁRNAPI UJSÁG” REGÉNYTÁRA.

Babok. Regény. Irta Mo'nár Ferenc (18 képpel)	1-81
A samarjai asszony (La Samaritaine). Evangélium 3 képben. Irta Rostand Edmond. Fordította Telekes Béla (6 képpel)	2-22

Rosie hugom. Regény. Irta Leon Tinceau. Franciaából fordította M. Hrabovszky Julia	30-91
A misokai földkirály. Elbeszélés. Irta Nagy Endre (saját rajzaival)	85-93

Melita királyai. Colton Arthur amerikai elbeszélés (képpel). Angolból ford. N. I.	94
Csalódás. Elbeszélés. Irta Sárosi Bella	97
Útvari élet a franczisz királyok alatt Irta «Híres asszonyok» szerzője (73 képpel)	99-207

Desdemona leánya. Regény. Irta Sas Ede (14 képpel)	101-161
Bilincsek. Regény. Irta Isak Márta (12 képpel)	165-205

TÉLI DÉLUTÁN. — Neogrady Antal rajza.

1906.

Uj évszámot írunk, a «Vasárnapi Ujság» is új évfolyamot kezd; immár az ötvenharmadikat. Ötvenhárom év sok idő egy újság életében; kevés éri meg. Még több idő az ember életében. De egy nemzetnek az életében — úgy szokták mondani — a félszázad igen rövid idő.

A most elmúlt félszázadra ez a mondás épen nem talál. Mások két-három század alatt se szokott annyit haladni a világ, mint a mennyit az utolsó félszázad alatt haladt. Ugyszólván gyökeresen, alapjaiban alakult át az egész élet. Átalakult pedig nemcsak külső viszonyaiban, hanem belső lényegére nézve is; az embereknek gondolkodása, lelki világa, az életről való felfogása is megváltozott. Azok, a kik átérték ezt a korszakot, alig vették észre ezt a nagy változást, mert hiszen benne éltek, és nem egyik napról a másikra ment végbe, hanem megvolt benne a folytonosság. A fagygyú gyertya pislogó fénye után nem mindjárt az Auer égő szemkápráztató világossága következhet, hanem közbül esett a paraffin gyertya, a moderált olajlámpa, a gáz, a petroleum és a villamos izzó körte. De a történetirő konstatálni fogja ezt a nagy változást, melynél nagyobb talán rövid idő alatt sohase élt még át az emberiség.

S talán egyik leghathatóbb eszköze az átalakulásnak a hírlap volt. A hírlap, melynek olvasása még keveseknek képezte életműködését félszázad előtt, de a mely ma olyanná vált a lelki világunkban, mint étkezéseinkben a mindennapi kenyér.

A mindennap megjelenő újság átalakította egész lelki életünket. Javított is rajta, de rontott is. Rontó hatása sokban érezhető. Az emberek nagy részét el- és leszoktatta az önálló gondolkodástól, a kik úgy találják, hogy sokkal kényelmesebb általvenni minden nagy és kicsi kérdés fölül a lapoknak mindennap megnyilatkozó kész nézeteit. A jó könyvek olvasásától is sokat elvont. Ezáltal pedig sekélyebb lett a műveltség, mert az, a ki hevenyészve kénytelen megírni cikkét alig egy-két óra lefolyása alatt, nem írhat oly alaposan, mint a könyv írója, a kinek hónapok állanak rendelkezésre. Szinte azt kell mondani, hogy a társas élet szépségét és kellemeit is megromlották a lapok. Azelőtt az élet egyik legkellemesebb fűszerét képezte a művelt emberekkel folytatott eszmecsere. Sokrates joggal mondja ezt a lét legnagyobb gyönyörűségének. Ma megszokta az ember, hogy újságban, hivatott emberek jobban és nagyobb tájékozottsággal világítják meg számára a kérdéseket, mint a hogy azt barátai társaságában hallhatná. Sőt épen ezen az okon talán magának a barátságának a bensősége és melege is sokat szenvedett.

De bizonyos másrészt az is, hogy az újságok valóságos áldásává lettek a világnak. Nem akarjuk részletezni jó hatásukat, csupán egyre, a legnagyobbak egyikére mutatunk rá. Arra, hogy általánossá tették a műveltséget, s bevitték azt a legszegényebb osztályok széles körébe is.

És talán ép ez az a pont, melyben a mi korunk kulturája minden eddig létezett kulturától különbözik, és ez fogja számára biztosítani azt, hogy nem fog elmúlni nyomtalanul.

A régi nagy kulturák úgy hanyatlottak el, hogy emlékezeteket is a romok közül kellett kiásnia az utókorok. A régi asszír műveltségről csak a legújabb korban szerzettünk alaposabb tudomást. Az egyiptomi kultúrájának maradványait csak most betűzik le a piramisok és kőbe vájt sírok falairól. A görögöknek nagy böl-

csészeti tudása úgy kivesztett az emberiség emlékezetéből, hogy a humanistáknak kellett azt kívájniok egyes megmaradt könyvek lapjairól, a görög nagy matematikai tudomány pedig úgy elveszett, hogy az általa megoldott feladatok egy része számunkra ma is titok. S elveszett nemcsak az elvont tudomány, hanem elveszték a mindennapi életre vonatkozó ismeretek is. El se tudjuk képzelni, — többek között, — hogy micsoda gépekkel dolgozhattak azok az emberek, a kik Mykéne falait emelték, sok száz mázsás köveket rakván egymás fölé.

Elmúltak pedig ezek a kulturák azon az okon, mert csak néhány kiváltságosnak voltak a tulajdonai, s nem hatották át a nép nagy rétegeit. Plató felséges tanításairól talán száz kortárs tudott, a többiekhez nem hatott el azoknak ismerete.

A mi kulturánknak abban áll a nagy előnye, hogy általános. Elhat a legtávolabb eső falvakig is.

Ezt pedig az újságok hozzák létre. Egyik legbecesebb eszköze korunknak az újság, — de a legkártekonnyabb is válhatik.

Vizsgálja meg az ő lelkét kiki, mielőtt újságírásra adja magát! S ha nincs szívében bátorság megmondani az igazat, ha nem lakik benne szeretet minden nagy dolog iránt, ha nem tud lelkesedni mindenért, a mi szép, és nem kelt lelkében érdeklődést minden új igazság, akkor hagyja érintetlenül a tollat!

Mi magunk igitkezni fogunk ily szellemben írni ezt a lapot, szerény tehetséggel, de teljes igyekezettel. Ily elhatározással kezdjük meg az új évfolyamot!

H. P.

KETTŐNKRŐL.

I.

A sötét rengetegbe, te sugárt, fényt hozol
És nyájas meleget;
Visszaadod lelkeimnek mindazt, miről hívéim,
Hogy régen elveszett.

Hitet, bizalmat adsz majd s meggyőzől arról is,
Hogy van még tisztaság —
S ha ritkán is, de mégis akad elvéve még
Egy-egy fehér virág . . .

II.

Tavaszi verőfény, bimbópattanás vagy,
Rózsaszínű álom, —
Nem illesz te hozzám, nem lehetsz te soha
Az én édes párom!

Ki merne borítani bús, fekete fátyollal
A nyiló virágra? —
Hogy mernélek téged én magammal vinni
Őszülő világba? . . .

III.

Ki is nevezhetsz bátran,
Nevetséges vagyok!
A legnevetségesebbek
Ezek a kis dalok:

Melyek te rólad szólnak,
Szerelmet zengenek
S beszélnek úgy tehozódd,
A hogy én nem merek.

Ezek nem olyan gyávák,
A minő én vagyok —
De nem is fáj úgy nekik,
Ha őket kacagod . . .

IV.

Énnekem a te esőködben
Nem lesz részem —
Le is mondtam én már arról
Régesrégén.

Csak úgy néha, mint villám az
Éjszakába —
Fel-felvilan pillanatra
Lelkem vágya.

De kioltja a józan ész
Ezt a vágyat —
És megbénít minden hozzád
Szálló szárnyat.

És míg beszél az öszömről,
A telemről,
Gondolkozni sem merek a
Szerelemről . . .

V.

Boldog szerelemből van kiábrándulás;
Ráunhatunk arra, a ki szeretett,
De mindig szeretjük, halálunk napjáig
Azt, a kiért szívünk csakis szenvedett.

Csókók mámorára zord fagy következhet,
Gyűlölet is támad szilaj szerelemből —
De abból az egyből ki nem ábrándulhatsz,
A kiért szenvedtél s könnyű hullt a szemedből.
Vértessy Gyula.

ASSZONYOK.

A hogy én egyik szememmel látom,
De nem esnek meg e szép világon
Sok szomorú és csúf dolog,
Ha nem volnának itt csupa vágyból,
Hiúságból és csapodárságból
Alkotott — lepke-asszonyok.

De a hogy másik szememmel látom,
Hej, biz megcsinál e szép világon
Még több szomorú, csúf dolog:
Ha nem volnának csupa türesből,
Egyszerűségről s hitből, hűségből
Alkotott — mártir-asszonyok.

Lampérth Géza.

VIRÁGÉNEK.

Kis levélkét írtál
S úgy-e, sokat sirtál,
A míg irtad, kedvesem?
Nem lehet egyébbel:
Csak lelkünk könnyével
Írni ilyen melegen.

Mentegetve írod:
Festeni nem bírod,
Mik szíved érzései.
. . . Kis bohóm te, — hübben,
Édes-gyönyörűben
Lehet-e azt festeni?

Lampérth Géza.

A «TÖKÉLETES KÖNYV».

(Levél a szerkesztőséghez.)

Hogy miért nem írok e héten a «Vasárnapi Ujság»-nak?

Mily kérdés ez töletek? Hiszen inkább azt kellene indokolnom, ha írnék, hogy miért írok, mint hogy miért nem írok.

Hanem ennek is okát tudom adni. Az ok abban van, hogy én most, a mint már tudjátok, a Jókai életrajzán dolgozom. Együtt élek az öreggel, együtt mendegélek vele a bölcsőtől a koporsójáig, Páparól Kecskemétre, innen Komáromba, vele élem a forradalmat, a Bach-szisztemát, vele obstruálok a balközépről a díbdáb mamelukok ellen. Az az, hogy ez még a mult héten volt, — azóta már a 80-as években vagyunk és épen most adtuk el a Stáció-utcai házunkat 38 ezer forintért a fővárosnak, hát most van pénzünk. De nem ez az oka, hogy nem írok.

Az oka az, hogy az első kötetet már megírtam, a nyomdában kiszedték s én a szedésből kefével lehuzattam vagy tizennégy példányt, szétküldvén azokat nagy tudományú celebritásoknak: Gyulai Pálnak, Beöthy Zsoltnak, Szinyei Józsefnek és három kiváló politikusnak, továbbá a Jókai családtagoknak és a Jókaiék életviszonyait ismerő barátainak, azzal a kéréssel, hogy elolvassán, bíráló észrevételeiket a marjón sziveskedjenek megenni, hibás adataimat kijavítani vagy újakkal helyesbíteni. Így vélttem legjobban boldogulni, bele fogván laikus létemre oly természetű munkába, mely inkább egy történetirőnek felel meg.

A kötetek most a tel elején kezdtek vissza szállingózni. Olyan érdeklődéssel vártam őket, mint Noé a szétküldött galambjait.

Legelőbb jött vissza a Tuba Jánosé Komáromból, egy szép levéllel a kiadóhoz, hogy soha még efféle munkát olyan gyönyörrel nem olvastam; de néhány tévedés van, azokat följegyeztem a margóra. Örültem ennek a dicséretnek.

Azután a Hegedüs Sándorné példánya jött vissza. A kegyelmes asszony fülekkel is behajtogatta azokat a lapokat, a hol hiba van. Gyulai Pál nem irt levelet, hanem jegyzeteket tett a kifogásolt helyeknél. Eleve kivettem annyit, hogy Jókait mint embert gyengébbnek festettem ő szerinte, mint a minő volt, ellenben mint író nagyobb, a hogy érdemelte. Különben üt-vág a hangyalábszerű apró betűivel jobbra-balra és a hol azt írom, hogy hibátlan asszony, hibátlan regény nines, odakanyarítja a lap szélére: «Hibátlan életrajz sincs.» Hát ilyen ő. De legyen is még ilyen vagy húsz esztendeig!

Szinyei József maga hozta el a könyvet, gratulált, dicsérte, mondván: hogy egy pár lényegtelen hibaigazítást javasolt benne.

Hanem a Jókai kritikáinak nagyon nekimentél, — szolt szemrehányón.

No, mert igazam van. A nagy írókat ismeretelni kell, hogy mi van bennök, de útni őket és tanácsokat adni nekik, hogy mint kellene írni, absurdum.

Hiszen van benne valami.
Mareyl irt egy könyvet, — mondám, — melyben azt akarja bizonyítani, hogy a lovak nem tudnak helyesen járni. Székely Bertalan egy időben annyira belemélyedt ebbe a nevetéses munkába, hogy tüzzel-vassal ostorozta a lovak ügytelenségét s szabályos hullámvonalakban rajzolgatta, hogyan kellene lépniök kecsesebben. A jámbor Mareyl valószínűleg meghalt, de a paripák azóta is úgy járnak, a hogy a természet nekik tudni adta.

Jöttek a többi könyvek is. Egyik a rokonok közül arra kér, hogy hallgassam el a Jókai gyengéit, mert minek azokat a világ elé kitárni.

Ah Istenem, — sohajtottam fel, — lehetetlen. Hiszen az akkor nem az ő életrajza lenne.

Az mindég.

A politikusok közül egy volt miniszter így szolt:

— Gyönyörű helyek vannak a könyvedben, de te meztelenül rajzolod a dolgokat.

Hát nem írtam igazat?

Hiszen épen ez az, a mit nem szabad. Különösen a mai viszonyok közt. Egyébiránt megtalálod a széljegyzetekben szerény észrevételeimet.

Egy másik államférfi, kit mint XV. Lajos testvérét, Artois grófot a komornyikjai, egy fanadrágba tesznek be napról-napra a politikai tanácsadói, persze hogy aztán a nadrág gyűretlen rajta, ámde mozdulatul nem plasztikusak, szintén visszahozta a könyvet azzal, hogy igen pompás részletek vannak benne, de mit er —

TILTOTT ÉLVEZET.

mert «nem elég száraz.» (Hja, én csak ilyen nedveset tudok írni).

A harmadik politikus ellenben így szolt: — Mesés helyek vannak a könyvedben, különösen a politikai részekben, de engemet kihagytál. Ha beleszéd még azokat, a miket megjegyeztem s kihagytad a kihagyandókat, akkor nagy dolgot írtál, fű!

Az utolsók között érkezett meg a Jókai Róza Fesztyné levele, melyben azt írja többi közt: «Ezt tartom a maga legtökéletesebb munkájának.»

Képzhetni, hogy hízta (pedig már a nélkül is sok szép kilóra vittem fel), boldogan rakosgattam a beérkezett példányokat egymás tetejébe, beléjük se tekintve egyelőre, mert az ünnepekre való gyönyörűségnek hagytam meg a margók adatainak beillesztését a szövegbe. Addig is úgy állt ott az asztalon a nagy rakás könyv, mint egy diadaloszlop, mely az én dicsőségemet hirdeti. Kevély hangnyomattal mutogattam barátainak, vendégeimnek:

— No végre megírtam a legtökéletesebb könyvem!

Dicskedtem vele fűnek-fának, hogy még Beöthy Zsolt is megdicsérte — s még az éjféli misére is elmentem hálát adni a gondviselésnek, hogy egy ilyen derekas munkát engedett végezni az ex-lexben.

Az első ünnepen pedig hozzáfogtam a végleges szöveg megcsinálásához nagy kedvteliséssel. Mert hát nehézségek közt ir az ember, de mulatozva javit. Ez már csak olyan, mintha az embernek egy szép leánya van és azt öltözteti szép ruhába, a nyilvánosság elé, egy ránczot itt igazít meg; egy másit oda tesz, a hajfonatot lejjebb eresztí . . . amoda egy gombostűt kell. A rizsporos pamacs kéznél van. A nyakra talán más násfát kapcsol, az ingvállba más színű szalagot húz.

Szóval ez már gyönyörűség, nem munka.

Im hát előveszek egy tiszta példányt s bele rakom möhön a Beöthy Zsolt adatait, a kinek az esze egész bibliothéka, a mit ő mond, az mind alapos; törliök, másitok, pótolok, hozzá írok, aztán más példányt veszek elő, egész nap dolgozom, kihuzgálok egész lapokat. Ez se jó, az se jó. A kinos verejték veri ki homlokomat. Fáj, mikor egy-egy kedves gondolatomat ki kell a szemétre löknöm, mert az új adat, a mi tudomásomra jutott, tarthatatlanná teszi az összes következtetéseimet. Mint mikor a vako-

lat hull, egyik téglá mozdul, utána szakad az, a melyikhez ragasztva volt. Oh Istenem, Istenem, hát mi lesz ennek a vége?

Hát az lett a vége, tisztelt barátim (nem akarlak hosszan untatni), hogy mire tegnap délután az utolsó példány adatait és helyreigazításait is mobilizáltam, az egész könyvemből egyetlen sor sem maradt meg. Kővé dermedve lapoztam végig.

— Ime hát ez volna az én legtökéletesebb könyvem!

Egyik azt kifogásolta, másik amazt. Én szót fogadtam, s itt van a könyv, nem maradt meg belőle semmi. Vagy hogy talán azért a legtökéletesebb, — mert nem existál. De hol vannak azok a gyönyörű helyek, a melyekről szoltatok, a melyeket elismertetek ti is, egyetlen kritikuskok? Ugyan hát hol vannak?

. . . Itt állok tehát, tisztelt barátim, a romokon. A margókról fölszippantott jegyzetek fülembe döngnek, mint egy méhraj, melyet föl kell szedni s egyetlen köpübe rakni. Éjjel-nappal ezt csinálom és nem kezdhetek e perczben máshá, mert ha e méhek szétröpülnek a fejemből, soha semmi földi hatalom azokat össze nem fogdossa.

Hanem a jövő hétre meglesz a kézirat a «Vasárnapi Ujság»-nak.

Mikszáth Kálmán.

PÉNZ.

Elbeszélés; írta SZIKRA.

A Péteri-palotából kisugárzó fények, mintha ragyogó arany szőnyeget dobtak volna a bejáratától egészen a fasor járdájáig, de különben a ház körüli kert annál sötétebb, elhagyottabb. Késő novemberi est van; fekete felhőkkel, feketére azott földdel, feketén meredő, lomb nélküli fákkal. De, bár hideg szél lobogtatja az útszéli gázlángokat, a járókelők mégis sűrű tömegbe verődve ácsorognak a kapu előtt.

— Mit jelenthet ez a nagy kivilágítás? — kérdeztetik egymástól, mire irigységtől túlhevített képzelettel adogtják meg innen is, onnan is a választ:

— Valószínűleg báró lett az öreg Pétery, — jegyzi meg egy kopottas alak végtelen megvetéssel.

— Azt mondják, a mult héten egy újabb milliót nyert a börzén, — panaszoja egy másik, de legott mintegy vizsgálatásképen teszi hozzá: Na, lesz az még másképp is — és tettett közzönnyel hagyja el a még irigyből tett csoportot. Helyébe két előkelő kinézésű egyén lépett.

— Mi jutott Péteryéknek eszébe? — Kérde a hölgy prémes bundába burkolt kísérvétől. — Muzsika? Az öregnél? Hallatlan! . . .

— Hát nem tudja? — felel az úr a jóléte-sültség fölénnyel nézve maga körül. — Ma va-csorál itt az egész Kratowszky familia legesleg-előszőr.

— Ah? . . . Na hála Istennek! Tehát mégis! — Mit «mégis?»

— Hát csak. Úgy örülök, de úgy örülök, hogy szegény Kratowszky Poldi végre valahára megszabadulhat az anyagi gondoktól.

— Még ne nagyon örüljön.

— Miért?

— Mert ez még nem eljegyzés ám.

— Hát mi?

— Csak olyan leányvénés-féle vagy micsoda.

— Mondja inkább: a sróf első alkalmazása.

— Sróf?

— Igen. A Pétery papa hüvelyk-ujjára . . .

— A melylyel a pénzes láda kulesát szoron-gatja? Ma am is azt hiszem; és az is bizonyos, hogy Adelaïd grófné jól ért az ilyesmihez . . . De mondja, ugy-e a kis Pétery Klára csúnyácska szegény?

— Azt nem lehet épen mondani, csak a . . .

De szava elvész a tömeg morgásában.

— Persze, a ki gazdag, az még a boldogságot is megveheti magának, — mormolja egy vég-képen elcsigázott, sápadt asszony, s keze ön-kénytelenül ököre zárul.

— Csakhogy nem mindig sikerül ám a vásár, hugám! — nevetgél mellette egy beretvált képű ember. — Mert tudja-e, hogy mi az: Zsákban macskát venni? — Nem? Na hát: a pénzen vett boldogság az a zsákba vett macska . . . én mon-dom magának.

De még mielőtt választ kaphatna átérzett kijelentésére, egy újabb szélroham süvit végig a fason, és a vékony kabátok és kopott nagy-kendők viselői zúgolódva rebbennek széjjel s tűnnek el az éjszakában.

Bent persze, a jól elzárt palotában mindebből mit sem gyanítanak. Ott délszaki meleget ter-jeszt a központi fűtés szövevényes erezete; nappali fényt a temérdek villanykörte, és tavaszt a mindenfelé pompázó virágok sokasága.

És mégis! Különös! . . . Hiába vannak az asz-szonyok párisi ruhákban, s az urak kifogástalan estélyi öltözetben, a mit ott egymásnak sug-dosnak, az lényegében alig-alig különbözik a kapu előtt ellesett megjegyzésektől.

— Ugy érzem magam, mint egy iparművé-szeti kiállításon, — nevetgél Kratowszky Ju-liette; gúnyosan nézve körül a gazdagon búto-rozott szobában.

— Igen; de olyan kiállításon, — felel unoka-fivére, a kamarás, — a melyet jury beleszólása nélkül nyitottak meg.

A kamarás úr nagyon meg van magával elé-gedve e feleletért; hogyné, hiszen ő szakértő, az ő lakása tele van mindenféle örökölt mű-tárggyal és művészektől ingyen elcigányko-dott szebbnél szebb vázlatokkal, szobrokkal. Neki tehát teljesen jogában áll egy ilyen «pénz-szagú» lakást lekritizálni. Teszi is, jobb czélra érdemes buzgósággal. És így cselekszenek egy-től-egyig mindannyian, — Poldy bárót is bele-számítva. De egy valaki mégis van a vendégek között, a ki mindent szemügyre vesz ugyan, csak úgy, mint a többi, de hallgat. Ez Kra-towszky Adelaïd grófné, Poldy báró édes ma-mája.

Ő ma nem töltheti idejét holmi aprólékos firtatással, élcelődéssel. Majd kerül arra még alkalom máskor, tesszen fel: a Poldy gyerek esküvője után. De ma? Ejh, ha az anyai ösz-tön összes elraktározott furfangját elő kell szedni, hogy az öreg Pétery akadékoskodásait eloszlassa velők.

Mert hihetetlen! . . . Ez a vén Pétery, ez az árendás ivadék, a ki talán még ma is náthás a nyakába zúditott keresztviz hidegétől, — alku-dozni mer a Kratowszky ezimerre! Valóban ne-vetni kellene, ha nem lenne olyan szomorú a dolog, ha nem világítana úgy be a jelen idők sivárságába. Igen, nevetni kellene, hogy Pétery Ármin kifogásokat talál a báró Kratowszky Poldi előéletében. — De persze hogy ez csak ürügy, hogy talán ebből kiindulva egészen megváltoz-tassa az öreg Gírl Dávid által tett ajánlatát.

— Évi járadékot adok, — de tőket nem, — ismételteti csökönyösen.

De hála Istennek, mégis puhul már az öreg.

Lám, két és fél óra előtt még tizezer forintról beszélt, s most már a negyven ezernél tartunk, — de hol áll ez a pillzsvagyonhoz! . . . Adelaïd grófné aggódva áll a nagy bronz órára, mely tizenegyet mutat, s öntudatában van annak, hogy hatvan percen belül meg kell nyernie a a csatát. (Poldynak ugyanis azt rendelte, hogy pont éjfélkor valljon szerelmet, de csakis, ha azt látja, hogy anyja a strueztozzal legyezőjét nyitva tartja a kezében . . .)

S mit tett ezalatt a boldog menyasszony-je-lőlt? Óh, valóban, egy egészen megengedhetet-len ügyetlenséget, azt, hogy megszökve az elő-kelő vendégek mézédés kedveskedéseitől, a leg-gyérebben kivilágított szobába vonzolta barát-nőjét, a kis Beregi Stefikét és kezeit idegesen szorongatva, a kétely és reménység kinos vergő-désével kérdezgette:

— Mit gondolsz, szeret?

Beregi Stefike pedig alig mer rá nézni. Két hó óta figyel a Kratowszkyak háló-vetését — el is lesett egyet-mást apja és az öreg Pétery beszélgetéseiből s így tudja, hogy itt ma közön-séges alku folyik. De tudja azt is, hogy barát-nője lelke egészen odaadással szereti báró Kra-towszky Leopoldot. — Mit tegyen tehát? Lebe-szélje? Biztassa? Egyikhez sem érez hivatást.

Mert hiszen ki meri a sors kerekének küllői közé dugni az ujját? — Legjobbnak véli tehát a remegő kis kezét meg-meg cirógatni, s hagyani, hogy inkább a másik beszéljen.

S teszi is szegényke el-el fuló hangon:

— Látod, — sottogja — néha azt hiszem, hogy ő nem közömbös irántam, de aztán más-

kor . . . Óh, az a pénz, az az átkozott pénz! — jajdul fel minden átmenet nélkül. — Miatta, egyedül miatta nem leszek sohasem igazán boldog! . . .

II.

Künt a palota előtti kis térségen, mely a házat az utcától elválasztja, egy fehérkötényes törékeny kis alak surran át.

— Itt vagy? — kérdezi halkán, mikor már túlhaladta a kivilágított ablakok fénykörét.

— Itt! — jó a felelet s ugyanekkor egy kar öleli át derekát.

Hanem a leány megrebbeve, lép vissza az útra.

— Nem. Ne most. Nincs időm. Tenger a ven-dég minálunk. Azt mondják, a Klára kisasszony férjhez fog menni . . . Be boldog . . . Istenem, be boldog, a kinek pénze van . . .

— Ejh, ki tudja, az-é, — felel a férfi türel-metlenül, — de aztán csaknem zokogással teszi hozzá: — Hej, Mariskám, ha mi ketten egy-máséi lehetünk volna . . .

— Hogy mondod? — sikolt a leány, s ön-kéntelenül mintegy támaszt keresve, a széles vállakra teszi kezeit, de legott rémülve támo-lyodik hátra, mert érintése, bármennyire gyön-géd volt is, mégis fájdalmas nyögést csalt ki az egymásra szorított ajkából; de aztán:

— Ne gondolj vele, — biztatja a férfi erőt véve magán. — Ma reggel a gyárban — magya-rázza — a kerék kissé meg talált simítani . . .

Mari most már apróra körülözte a jobb kart takaró óriás kötést:

SZÁLLÍTÁS HÁBORUBAN.

A közlekedési eszközök a szokottnál is nagyobb szerepet játszottak az orosz-japán háboruban, nem-csak azért, mert a legveszélyesebb vállalkozásoknak álltak szolgálatában, hanem azért is, mert az oro-szok hadi ereje messze lévén a küzdelem színhelyé-től, gondoskodniok kellett róla, hogy vizen és szá-razon lehetőleg rövid idő alatt szállíthassák a csa-patokat és a hadi szükségleteket a háboru szính-eélyére. Ujabb és újabb emberszállítványokkal kellett pótolni az elesettek sorait. Hajón és vasuton, em-bertelen nélkülözések között ezerszámra küldötték az áldozatokat, a kik azonban nem tudták megfor-dítani az oroszok hadi szerencsáját.

Az első néhány győzelem után, melyet a japánok a mandzsuriai orosz hadtestek felett kivívtak, már jóval könnyebb feladat várt rájuk. Az oroszoknak az elszenvedett vereség után a veszteségek pótlá-sára emberanyagra volt szükségük, a melynek ter-mészetesen hazulról kellett érkeznie hajón és vas-uton. A japánok még a szárazon való utazás elé! Hiszen a vonat útját titkolni nem lehet, az el nem térhet a lerakott sínparttól és bizonyos, hogy vagy a kijelölt úton ér rendeltetési helyére, vagy sehogyan.

Ha az ellenség elpusztítja a vágányokat, akkor a legerősebb mozdony is tehetetlenné válik, a vonat megáll és a szállítványt nem védi többé a vonat sebes előrehaladása, csupán a legénység fegyveres ereje. Hiába, azok az aczélpántok, melyek symbo-lumai az emberiség összetartásának, csak arra valók, hogy a békés kultúra fejlődését mozdtítsák elő. A háboru öldöklő csapatainak titkos utakon kell járniok, vagy ha a vasutat akarják használni, akkor ezerszeres gondnal kell örködniök a sínparok épsége felett.

Fegyveres csapatok szállják meg a vasút vonalat és éjt nappallá téve őrzik a vágányokat és a pályas-tetét. A furfang és leleményesség minden képzel-hető megnyilatkozására egy válasz van: a golyó. Idegen emberfia meg nem közelítheti az ily vonalat, haesak nem akara biztos halálba rohanni. De még ily erős őrizet mellett is kétséges a közeledő vonat épsége. A vasút mentén levő erdők, hegyek mind halálos veszedelmet hozhatnak rá. Az elrejtőzött ellenség golyója gyorsabban repül a leggyorsabb mozdony-nál és egy jól célzott ágyulöveg nemcsak megállítja a száguldó vonatot, hanem, ha a kazánt éri, leve-gőbe röpti a mozdonyt.

E veszély csökkentésére készültek a páncélos vonatok, melyeknél vastag aczéllapok fedik a vonat mozdonyát és kocsiját. A puskatűz ellen ezek tény-leg meg is védik az utazó katonákat, de az ágyu-golyónak nem képesek ellenállani. Olyan vastag páncélt, a mely az ágyúk tüzelését is kiállná, nagy sulya miatt nem lehet alkalmazni. Így hát legjobb megoldás mégis csak az marad, hogy veszély esetén a szállításokkal lehetőleg kerülni kell a vasutvo-nalat. Országutakon, ha ott sem elég biztos, jár-atlan utakon kell haladni, hogy az ellenség tűzvona-lán kívül látatlanul célhoz érhessenek emberek, szállítványok egyaránt.

Ezt azonban könnyebb megkívánni, mint végre-hajtani. Ló, igás barom nem elég erős arra, hogy olyan nagy terheket elbirjon, a melyeknek szállí-tására háboruban rendszerint szükség van. A gép-hez kellett tehát fordulni és legalkalmasabbnak a lokomobil találták.

Nagyon jól ismerjük ezt a gépet, szelvényben hasz-nálják nálunk is, de épenéggel nem háborus czé-lokra. A legbékésebb foglalkozásnak, a föld meg-munkálásának, a gabona kicséplésének szögödött nálunk szolgálatába. Csakhogy a mint a békés polgár gúnyát cserél és beáll katonának, mikor háboruba szállítgatják: a lokomobil is otthagya a kenyéradás békés munkáját és beáll eleségszállítóknak, ha kell, de eleségszállítóknak is, ha úgy fordul a koczká. Hogy a lovak munkájához képest mily nagy vonóerőt képes kifejteni e gép, találon mutatja két képünk. Azt ábrázolják, hogy járatlan úton milyen nehéz volt a szállítás régen és mennyivel könnyebb most.

Ne higgyük, hogy ez az esetlen, nagy gép hepe-

BEFÚTTA AZ UTAT A HÓ. — Pataky László rajza.

— És most mi lesz? — kérdezi félénken, iszonyú sejtelmektől gyöttrődve.

De nem rögtön jó a válasz, — s akkor sem az egész valóság. Mert a férfi is épen olyan ösz-tönszerűleg irtózkodott az elnyomorodott ember-től, mint a leány, s mint körük minden egyes tagja. Hogy adja tehát tudtára, hogy munka-képtelenné vált egész életére? Hogy vallja be, hogy tegnap még ép karja ma már egy idom-talan tömb csupán, a melynek gyógyulásához hónapok kellene . . . Igen. Hónapok. És mi jó azután? A munkátalanság. A nyomor. Talán koldulás, talán — a mi majdnem nagyobb, — kegyelem-kenyér a gyár hátsó udvarában vég-zett alantas munkákért. Nem, ezt nem bírja ki-nyögni, ezért inkább csak azt mondja, hogy mi-vel sebe egyelőre úgy sem engedi dolgozni, ma délben ő is beállt a streikolók közé.

Mari pedig hallgatja, hol ököre szorított ke-zekkel, hol zokogva. Végre is bátorságot vesz magának, s alig hallhatón kérdezi:

— De ugy-e, Pali, — lesz még jól is ezen a világon? Várok, Isten bizony várok read hűsé-gesen, — és majd ha a karod meggyógyul, majd ha . . .

De Pali csüggedten csóválja a fejét:

— Felejts el Mari! — kérléi ép kezét feleje nyujtva.

De a leány csak még jobban simult hozzá:

— Nem. Soha, — kiáltja kétségbeesett ma-kacssággal. Mire Pali szeliden néz a szemébe:

— De ha muszáj, — a nyugalom.

— Mi a muszáj Pali? — kérde daczosan.

Hanem az szomorú mosolyal adja meg a választ:

— Rosz tréfa a muszáj, mert tulajdonké-pen azt teszi, hogy «Nem lehet». — Most már érted?

— Értem . . . És . . . most már mi lesz?

— Hát ez tőlünk függ, — s a Pali hangja egyszerre határozott lett, mint a kalapács ütés. — Együtt nem élhetünk, ennyi bizo-nyos, — de együtt . . .

S a kimondott szó helyett egy pisztoly csöve csillan meg magyarázólag.

Mari összeborzongva mereszti rá szeméit, majd öklével megfenyegetve a cigányzenétől hangos palotát:

— Hát hol az igazság? — sottogja gyűlölet-tel panaszosan. — Lám, Klára kisasszony bol-dog lehet, mert gazdag. Óh az a pénz, az az át-kozott pénz! . . . nyögi, mialatt a ruhaderék gombjait nyitja, hogy szíve tájkáját jobban meg-lelhesse.

Ugyanekkor fent egy rózsaszín selyem leány-szobában, kifogástalan eleganciával hajlik báró Kratowszky Leopold a kis Pétery Klára remegő kezére:

— Esküszöm, hogy szeretem magát jobban az életemnél, — sottogja behelgő őszinteség-gel hangjában, tekintetében.

Kint pedig a sötét éjszakában két utra kész vándor sottogja egymásnak:

— Szeretlek, szeretlek . . .

SZÁLLÍTÁS HAJDAN.

hupás, rosz úton talán veszedelmesebb közlekedési eszköz a lovas kocsinál. Ha elég széles kerekei vannak, akkor mennél nehezebb a gép, annál könnyebben lesimítja az út egyenlőtlenégeit és annál biztosabban viszi előre a ráakasztott terhet. Az ő széles talpu kerekeivel még arra is alkalmas, hogy letérjünk vele az országútról és a mint a szükség kívánja, dülön, szántóföldön keresztül haladva éri el célunkat. A mozdonytól lényegileg csak a kerekeiben különbözik; amannak elég, ha csak oly szélesek a kerekei, hogy a mozdony súlyát elbírija és alatta össze ne roppanjának; a lokomobil kerekének azonban ezenfelül még más rendeltetése is van. Minthogy nem halad síneken, mint a lokomotív és így nem olyan szilárd az alapja, számítani kell arra, hogy kerekei a nagy súly alatt besüppednek a puha talajba és így megakadályozzák az előrehaladást. Mennél szélesebb a kerék karimája, annál nagyobb úttestnek kellene egyszerre besüppednie, tehát annál valószínűtlenebb, hogy a gép megreked az úton. A lokomobil súlyának és ezzel együtt vonóerejének azonban határt szab a keréktalp szélessége, mely egy bizonyos határon túl nem növelhető.

A háború szállításaira szolgáló lokomobil erős gépezettel, páncéllal övezve készül, de legnagyobb erőssége mégis csak abban rejlik, hogy nincs meghatározott úthoz kötve, mint a vasút mozdonya és sokkalta nagyobb terhet bír el, mint a vonó állatok ereje.

Nagyobb mértékben legelőször az angolok használták a búr háborúban. A helyi viszonyokkal ismerős ellenség guerilla-támadásainak az angolok vágányokon haladó vonatai nem tudtak ellenállni. A legszigorúbb őrzettel sem tudták megakadályozni, hogy a vasut pályáját épen a legsürgősebb szállítási

tások előtt meg ne rongálják a búrok és ha ennek itt-ott mégis elejét vették, akkor bizonyára csak törbe csalta őket az ellenség, hogy annál biztosabban elpusztíthassa embereiket és elvehesse szállítmányukat.

Ugyaníly szomorúak voltak az oroszok tapasztala-

SZÁLLÍTÁS MOST.

lati is a vasutal. Ezernyi bajjal járt a lokomobillal való vontatás is, de legalább megvolt az az előnye, hogy nem mutatta meg előre az ellenségnek a szállítási útját és így kellő ügyességgel könnyebben rendeltetési helyére juthatott a szállítmány. A tűzértség és az ágyuk vontatásának egyrészt szintén loko-

matizáló hótelt találtunk. A kocsirol leszálva, háttas lovon folytattuk útunkat; az út cik-cakosan halad, mindig meredekbe emelkedik felfelé. A kanyarulatokhoz érve, mindig magasabb hegyhátak meredeznek felettünk, örökzölddel borítva. A tipikus kókusz és banán itt már hiányzik. Alattunk gyönyörű síkság terül el.

Végre elérjük *Tologosari*-t, dr. Barmen't Leo szanatóriumát. Néhány percznyire feljebb, egy meredek hegyhátan a turisták számára épült *Tosari* nagy hótelt van. Odaérve az ember azt hiszi, végre az utolsó hegyhátat is megmászták, de ez az illúziója azonnal eltűnik, mert a fensikből mind újabb és még magasabb hegyhátak emelkednek ki. Közben a tér egészen megváltozik. Fák, bokrok eltűntek; az egész vidék olyan, mint a katasztrális térkép; a hegyhátak szépen elosztva káposzta, kukorica, hagyma és zöldséges földekkel; itt-ott néhány európai gyümölcsfa barack, szőlő, szilva, stb. látható; A növényzet egészen európai, ibolya, rezeda, nefelejtés, csalán stb. egész otthonosan tenyészik.

A kényelmes vendégfogadóban meghálva, másnap reggel folytattuk útunkat. Körülbelül másfél órányira végre a hegyhátak végleg eltűntek s elértük a *Moengalpast*-ot, mely egyúttal utolsó gyűrűje a hegységnek.

A Moengalpast körfala a Tengger hegységnek, egy óriási síkságot, egy homoktengert zár magába, melyet a Bróm oszt ketté. E síkság körülbelül másfél négyszög mérföld területet foglal magában.

A körfalról nézve e kráter-síkság úgy tűnik fel, mintha egy befagyott, kihalt tengert látnánk magunk előtt. Semmi sem mozdul, szürke minden; se fa, se bokor, se madár, a halál nyugodtsága ömlik el e homoktengeren.

mobillal végezték és a szállításnak ez a módja be is vált.

Képeinken a lokomobil használatának néhány változatát mutatjuk be. P.

A TENGGER HEGYSÉG JÁVÁBAN.

Jáva sziget Kárpátjainak, a Tengger hegységnek már rége óta bizonyos híre volt szépségük és titokzatos lakosaik miatt. Később enyhe, hideg és száraz éghajlatával vont oda a hegység a turistákat és betegeket a jávai forró lapályokról. Ezek céljaira több szanatórium is épült a hegység legszebb pontjain.

A lapályból tekintve a hegység olyan, mint egy széles, egész a horizontig terjedő óriási tölcser, fákkal sötétlen árnyalva, kigyó alakú hegyhátakkal, élesen kiemelkedő szakadékokkal és völgyekkel elválasztva. Pasarocantól indult ki a hegység felé kiránduló társaságunk. Eleinte még a forró lapályon haladtunk, czukornád, rizs, kókusz, banán ültetvények között, azután a hegység lábainál kezdődő dombok mellett mentünk tovább, felváltva gyönyörű tropikus bokrok, fák és vízesések között; végre elértük az első állomást *«Pasrepan»*-t. Itt lovakat váltottunk és egy kanyargós úton három óra alatt a túltropikus *«Puspó»*-ba értünk, hol már kli-

A Moengalpasttól egy cik-cakos ösvényen elővigyázatosan ereszkedve leérünk a kráter-sivatagba; a homokban látható nyomok a *«Batóek»* hegy felé vezetnek. E hegy czukorsüveghez hasonlít és teljesen fekete iszaptömeg borítja minden növényzet nélkül. Közvetlen a Batóek mellett a *Bróm* emelkedik ki; a hegy lábánál az egész teret láva és iszap borítja.

A Bromónak kráter-falát kezdetleges bambusz-hágcsókon érjük el, melyeket minden évben a *Bromó*-ünnepély alkalmával megújítanak. A kráter kör alakú tölére 1800 láb átmérőjű. A fala nagyon meredek, alant pedig sárgás, izzó; a gőzök fülkábító morajjal törnek út maguknak a hegy mélyéből.

A nép azt állítja, hogy a vulkán más kráterekkel van összefüggésben, mivel a Bromó-ünnepély alkalmával az áldozati tyúkok és gyümölcsök állítólag a Winongan forrásánál jönnek megint felszínre.

A Bromó körül még a Widodaren, távolabb Jáva legnagyobb tűzhányója, a ma is működő *Smeroc* emelkedik ki. Ha szép idő van, még körülbelül hat működő vulkánt lehet innen látni.

Mattyasovszky Béla.

A «KACSO».

Így nevezik a bájos, beszédes, puha kis nő kezét, melynek érintése delejes érzést kelt a férfi szívében.

Nemcsak a kis diák rajong a kis édes kacsóért, — felnőt, tapasztalt szerelmeseiket is kizavar nyugalmából egy formás, gödrös asszonyi kezeccse, mely regényekben annyiszor nyugszik remegve egy szilárd férfi-kézben.

Milyen jó volna ennél a tárgynál tovább időzni, ha nem ébredne fel bennem a kiállhatatlan, pápaszemmes Aeskulap és nem kérdeznék egy ily fehér rózsakörmű kis kacsó előkelő tulajdonosától:

«Azt gondolja nagysád, hogy a keze — tiszta?!...»

«Gondolom-e?... Gorombaság, doktor; tudom, hogy tiszta; hát nézze meg és bizonyítsa be az ellenkezőjét!»

«Nem nézem, hanem arra kérem, jöjjön fel a laboratóriumba, tegye kis kacsóját vagy ennek csak egyetlen újja-hegyét gelatin-bouillonba és 24 óra múlva majd meglátjuk!»

A kristálytiszta gelatin 24 óra múlva tele és tele lesz százezer gombafélével, csunya betegséggel okozó bakteriummal, úgy, hogy a hölgy megijed és magyarázatot kér.

A gelatinban könnyen tenyésznek ezek a veszedelmes bakteriumok és azért, mielőtt valamely mütéthez látunk, ugyancsak «kegyetlenül» megtisztítjuk kezünket. A körmeinket levágjuk, azután félóránál dörzsöljük fertőtlenítő (zöld) szappannal meleg vízben és kefével. Majd megátatjuk bakteriumölő higany-chlorid (szublimát) oldatban; ebben is kefével dörzsöljük, hogy azután a legerősebb alkohol-oldatba áztassuk és onnan ismét szublimátba tegyük. Ennyi tisztítás után, annak megtudására, hogy tudunk-e már sebészi tisztaságot elérni, teszszük kezünket gelatin-bouillonba, vagy agar-agar tápláló talajba és ha kis idő múlva csak egy kis zavarodás keletkezik is ezekben, az annak jele, hogy — nem tudunk kezét mosni... Bakteriumok képződtek a tápláló-talajban.

Ha az a bájos, manicureös, rózsakörmös kis kacsó egy friss vérdő sebet megérintene, nagyon szomorú következménye lehetne. Pedig az áldott jó édes anya keze nem egyszerű kerül az elé a feladat elé, hogy gyermekének vérző újját gyógyítsa.

De hát hol szedi fel azt a sok láthatatlan gyilkos kis bakteriumot a kéz?

Mindenünne! Lehetetlen a kezét, mely a saját testünkkel és a világgal való érintkezésben szüntelen a legnagyobb szerepet játszza: a minket körülvevő milliárd bakteriumoktól megóvni. A kéz bátran, szinte vakmerő gondatlansággal érintkezik nem tiszta tárgyakkal. Saját testünk külső felülete mindig tele van ilyen kis gombák százezrével, tehát a kezünkre viszzük ezeket, mikor fejünket babráljuk, — a bársonyos puha haj igazgatásakor, mikor mosdunk, mikor ruháinkat fogjuk meg, hogy felöltözzünk.

Kezét fogunk egymással és ekkor bizalmasan kicséréljük a kezünkön levő fertőző csirákat

Nem folytatom. Csak konstátalom, hogy

VÍZESÉS A TENGGER-HEGYSÉGBEN.

egymással és mindezt gyakran teszszük egy nap! Azután pénzhez nyúlunk, még pedig sokszor, mert muszáj. Ha minden egyes pénzdarab elmondaná élettörténetét, hol járt, mit látott?

Hányszor vizsgálta ragyogó krajezárocra, vagy korona, forint diphtériás, scarlatinás, kanyarós gyermeket! Nemcsak játszik vele, hanem szájába is veszi a kis beteg, mignem a halál kiragadja kezéből és belekerül az erszénybe fertőtlenítés nélkül.

A kéz viszi a fertőzést összes élelmi szereinkre, de nem csak akkor, mikor magunk érintjük azokat, hanem már előbb. Milyen például *fűszeres-kacsó* egy fél napi kiszolgálás után midőn vájkált gyümölcsben, czukorban, sajtkóban, lekvárban, hogy aztán ráterjen a sonkára, heringre, fűszerekre, olajokra és mindezt a nélkül, hogy csak egyszer is kezét mosott volna!

Demokratikus közösségben élünk és szent megadással táplálkozunk az egymás szennynél! Nincs a mindenségben «közösebb» valami, mint a látható és láthatatlan, szagolható és szagtalan szenny, melyet közösen viselünk és osztunk meg egymás között. A napszámos és úr egyaránt! Vendéglőkben és fodrászoknál, kereskedésekben és otthon, mindenütt a *kacsók* közöttetik a demokratikus piszkot!

Kívülről is hoznak be bőven. Így például, hogy a mennyei mannaként szűresült tejről említsek néhány szót. Tessék az a kezét megneézni, a mely a tehenet feji. Vagy tessék egy kicsit egy hentes háztartásába pillantani, hova a kultúra nem igen tolakodott és megnézni, mily kéz az, melylyel méri, fogja, tapogatja azt a jó sertéshúst. Vagy tessék közelről egy mérszáros kacsóját megnézni, mely merész körmökkel mélyed a húsbba...

Nem folytatom. Csak konstátalom, hogy

mindez emberek magukra sem tiszták és legkevésbébbé — kezeikre, melyeket nem mosnak elégszer. «A tisztaság mindjárt a jámborság után következik», mondja a művelt angol. Ez a tisztaság nemcsak esztetikai szempontból, de első sorban egészségi szempontból is szabály.

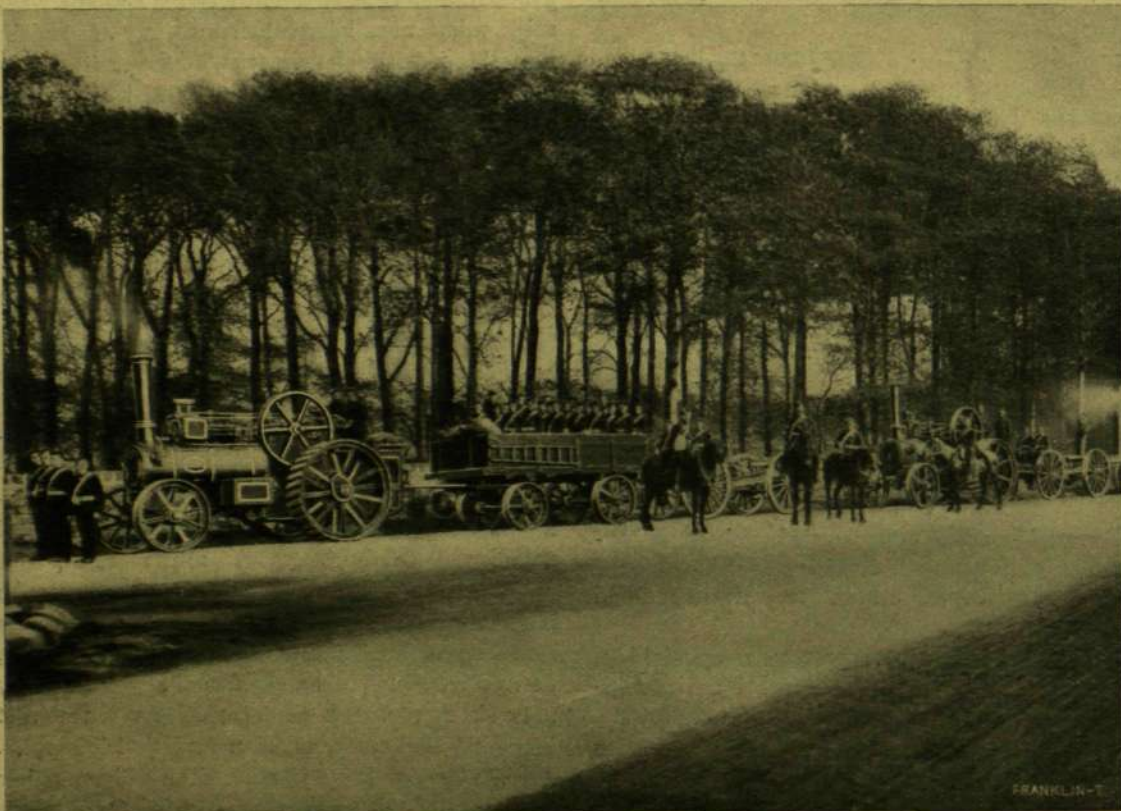
Hogy van tehát az, hogy a fertőző szenny ennyi milliárd alkalma nem pusztította ki rég az emberiséget?

Csak onnét, mert az ember millió fertőzést le tud győzni. Védekezik ellene az egész szervezet — a gyomorsav és a test magas hője millió szárazra pusztítja a bejutott csirákat. Pusztítja azonban a vér is. Mihelyt «idegen test», azaz szenny, por vagy bakterium jut a vérbe, azonnal kiválnak a vér ezer és ezer fehér véresejtjei, körülveszik a betolakodott «idegent» és magukba szívják, hogy elpusztítsák, elemésszék, felolvaszzák egészen! Olyanok ezek a fehér vérestestecsek, mint az állam háztartásában a «rendőrök», úgy hívják őket tudományos nyelven, hogy «felfaló-sejtek» (phagocyták). Persze, ezek száma is kicsiny lehet a betolakodó idegenekkel szemben... és a phagocyták kimerülnek... A kérdés azonban az, hogy mindig és minden csirát elpusztít-e a szervezet?

Bizony nem! Csak egy kis, szinte észrevétlen gyengeség, hurutos baj, fáradt, kimerült test és csökken az ellenállás, győznek a fertőző csirák és elbukik az ember!

Ha pedig komoly czélunk az örökös veszedelmet, mely fejünk felett függ, elhárítani, akkor tanuljuk meg a *kezünket mosni többször naponta* és tekintsünk mindent fertőzőtnek, a mivel érintkezni kényszerül a *kacsó*.

Dr. T. Ó.

LOKOMOBILLAL VONTATOTT ÁGYUK.

BENSZÜLÖTTEK A TENGER-HEGYSÉGBEN.

A BATÓEK ÉS A BRÓM HEGYEK KRÁTEREI JÁVA SZIGETÉN.

A HÉTRŐL.

Ungarn-strasse. A minapában Berlin városában új utcát nyitottak meg és a porosz főváros ez új közlekedési vonalát Ungarn-strasse-nak, Magyarok-utczájának nevezték el. Ez egy udvariassági cselekedet volt, a mi Berlinnek pénzébe nem került, nekünk meg nem jövedelmez, de kétségtelenül figyelem jele, szimpatikus elhatározás, a miért a mi részünkről köszönet jár és elismerés. Ebből az alkalomból azonban megtudtunk még valamit, a mit megtudnunk jó volt, mert okos dolog és okos dolgot okos dolog megtanulni — a némettől is. Megtudtuk, hogy a berlini városi tanács, ha egy utcát elkeresztel, mindig köteles megokolni, miért választotta azt a nevet, a melyet választott. Az a véleményünk, hogy egy ilyen, vagy hasonló paragrafus minálunk is elkelne. Ha már másért nem is, legalább azért, mert egy ilyen kötelesség lehetetlenné tenné olyan utczanevek születését, a melyeknek a megokolására józan elmével és

Egy-egy ünnepnap még elvész a hétköznapok sűrű sorában, de ha már kettő kerül egymás mellé, a nagyváros zajából kihallik az ünnepi csönd. Ebben a csöndességben azután észrevett az ember egyetmást, a mi mellett a szívajban elmegy, a nélkül, hogy megállítaná a figyelmét. Az utolsó tíz nap folyamán öt nap legnagyobb részében maradtak zárva a fővárosi boltok. A kirakatokra ráhúzták a rollót. A budapesti ember nézelődő természetű és a szeme is megkívánja a mindennapi táplálékot. Ha a boltot nincs mit néznie, a bolt fölé tekint. Ha a kirakat zárva, elolvassa a — czégtáblákat. És ha elolvassa őket, hamarosan rájön, hogy ez izgalmasabb szórakozás, mint a milyennek gondolni lehetne. Egy óra alatt — dühbe gurul tőle minden ember, a ki szereti annyira ezt a mi viruló metropolisunkat, hogy egy kicsit feltékeny a jó hírere és a *mivelt* hírere. Az ilyen embernek nem kell kétszáz lépést tennie, hogy egy-egy inzultust ne erezzon a lelke e szerető érzésén és ne kelljen aggódva körülnéznie, nincse jelen

lenne egy szerény és nagyon könnyen teljesíthető javaslatunk, a mi annál inkább számíthat pártolásra, mert olyasmint proponál, a mi tudvalevőleg *kell* a magyarnak. Hivatalt. Uj hivatalt. Alkalmazzon a főváros egy a helyesírás törvényével tisztában levő urat és hívja föl az összes budapesti kereskedőket, iparosokat, czégtáblafestőket, hogy mielőtt egy új táblát kiakasztanak, mutassák meg ennek az urnak — korrektura végett. A mennyibe ez a korrektor belekerül, annyit okvetlenül megér a fővárosnak az, hogy a palotái homloka nem lesz kirakva — helyesírási hibákkal.

* *A házasság reformja.* Egy párisi lap, a *Gil Blas* ankébe hivta a francia közélet kiválóságait: tudósokat, írókat, politikusokat, hogy tanácskozzanak a *házasság reformjáról* és állapítsák meg egy olyan új formáját ennek a legszentebb emberi szövetségnek, a mely a boldogságnak a mostaninál kedvezőbb feltételeit adná. Az ötlet mindenesetre hasznos. Már tud-

SZALMAHORDÁS. — Oserna Károly rajza.

a magyar nyelv szellemének és értelmének a respektálásával aligha lehetne találni argumentumot. Ha az utczaneveket nálunk is meg kellene okolni, a sors okvetlenül megkímélte volna Budapestet attól, hogy különben igen csinos és minden hivatásukat becsülettel szolgáló utcáit «Tavasmező» meg «Örömvölgy» és más hasonló pajkos zengésű nevekkel tréfálják meg. Ha lenne ilyen paragrafusunk, talán *Petőfi* nevének se azt az utcát osztotta volna ki a hatósági kegyelet, a melynek az a nevezetessége, hogy minden boltjában nem új, hanem valóságos uraságoktól levett ruhákat árulnak. Hiszen *Petőfi Sándor* ilyesmivel nem igen foglalkozott. Ha lenne ilyen paragrafusunk, a *Karpenstein* utcát is aligha «ültették» volna «át» annak idején *Pontykhó*-utcának és a *Koronaherceg*-utcának is valószínűleg magyar neve lenne, míg a mostani csak — *magyarított*. Szóval igen üdvös dolog lenne, ha ez a paragrafus a berlini új *Ungarn-strassen* keresztül bevonulna hozzánk Budapestre is.

* *Budapest ortográfiája.* Ünnepek dolgában mostanában nagyon gavallér módon viselkedett velünk a kalendárium. Tetejeseen mérte őket

véletlenül valami — idegen? Szinte szerencse, hogy rendszerint még véletlenül sincs. Mert ha lenne, teljes joggal ránk piríthatna azzal a csunya váddal, hogy a magyar főváros, a világ egyik legszebb és legnagyobb városa — nem tud helyesírást. Nem stílusról, nem a fogalmazás korrektségéről beszélünk, hanem a szavak írásának korrektségéről, a mit az elemi iskolában tanítanak és a minek a törvényeit olyan országban, a melyben megvan az iskolakötelezettség, tudnia kell mindenkinek. És Budapest, szegény, de való, tele van törvénytérrel az ortográfia paragrafusai ellen és ezek a törvénytértek ott hivalkodnak a nyílt utca során aranyos és ezüstös csillogásban, üvegre festve, fába faragva, vászonra mázolvva, némelyik méteres betűkkel. Igaz, hogy Budapest még fiatal város, de nem olyan fiatal, hogy már ne tudhatna helyesírást. Egy női levélben még csak elnézzük, esetleg kedvesnek is találjuk az ortográfiai hibát; de czégtáblákon látva, fölszisszen a lelkünk, mert az ilyen tábla olyasmint hirdet, a mit inkább titokban kellene tartania annak, a ki csináltatta. Azt hirdeti, hogy ez a jó ember — nem tud helyesírást. Ennek az — enyhén szólva — szépséghibának az eltüntetésére

niillik a *Gil Blas*-nak hasznos; mert a téma érdekes, az emberek, a kiket a lap tanácsba hívott, szintén érdekesek, a párisi közönség kíváncsi a nyilatkozataikra, a *Gil Blas* olvasói tehát föltétlenül meg fognak szaporodni. Ennyiben tehát az ankét sikeresnek mondható és a *Gil Blas* bizonyára be is fogja érni ezzel a sikerrel. De hogy a dolog érdemében sikerülne majd valamivel előre vinnie az emberiség boldogságának a dolgát: ez legalább is kétséges. A probléma csak annyiban probléma, hogy fájdalom, csakugyan nem minden házasság boldog, sőt talán nem is minden második. Vannak házasságok, a kik arra a szomorú meggyőződésre jutottak, hogy nem találták meg egymásban azt, a kit kerestek. De ennek kétségtelenül nem a házasság, mint intézmény az oka, hanem okai ók maguk: az emberek. Egy boldogtalan házasságot boldog házassággá reformálni semmiféle paragrafusba szedett törvényhozáói bölcseséggel nem lehet. Csak fölbontani lehet, de viszont azt a választ leglelkesebb apostolai se merik állítani, hogy a választ pozitív eleme, olyan forrás lehetne a boldogságnak, mint a milyen lehet a házasság, ha ez a lelkek harmonikus szövetezése. A boldog házasság meg nem szorul semmi-

VÉRTESY GYULA.

LAMPÉRTH GÉZA.

GRÓF TELEKI SÁNDORNÉ (SZIKRA).

A PETŐFI-TÁRSASÁG ÚJ TAGJAI.

féle reformálásra. Ez a reform-propaganda tehát csak kevesebb jót tud ígérni a több jó ellenében, a melyet döngget. Már pedig az olyan akcióknak, a melynek végső eredménye nem az erkölcs jó gazdagodása, hanem megcsökkenése lenne, se haszna, se értelme. Minden haladásnak ára van, de igazi haladás csak az, a melyik többet ad az emberiségnek, mint a mennyit ezért követel.

A PETŐFI-TÁRSASÁG ÚJ TAGJAI.

Irodalmi körökben s az irodalom iránt fogékony közönségben is érdeklődéssel szokták kísérni a Petőfi-társaság választásait, melyek minden év végén esnek meg. Maga a társaság nagyon népszerű, felolvasó ülésein mindig zsúfolásig megtelik az Akadémia palotájának nagy terme asszonyokkal, fiatal lányokkal s egy-egy kedvelt író, kivált ha jó előadó is, vagy jó előadóval olvastatja fel munkáját, zajos sikerre számíthat. Ezért az írók is szeretik a felolvasó asztalról mutatni be újabb műveiket, mert hiába, a közönség tapsa a legkomolyabb íróknak is megcsiklandozza a hiúságát.

Most egyszerre hárman nyertek beoecsatást a Petőfi-társaságba. Köztük egy nő, de hisz ez nem is újság ebben a társaságban, mert míg a konzervatív Kisfaludy-társaság mindaddig visszautasította a női jelölteket, a «Petőfiék» már rég bevették maguk közé Beniczkyne Bajza Lenkét és Szabóné Nogáll Jankát. Most Szikrát választották meg, a ki ezt a tüzről pattant álnevet ismertté s kedvelté tette néhány év alatt. Mikor első regénye, a «A bevándorlók», megjelent, még csak a beavatottak tudták, hogy a Szikra név mögött gróf Teleki Sándorné rejtezik, a fővárosi úri társaság előkelő, kedvelt tagja. Hogy jól ismeri azt a kört, a melyben él, azt ugyancsak bebizonyította regénye, pompásan rajzolt tipikus alakjaival, finom malicziájával. Hogy pedig mesét is jól tud szöni s a magyar életet friss színekkel tudja festeni, azt újra meg újra láthattuk «Ügody Lila» s «Fölfelé züllök» című regényeiben s számos elbeszéléseiben. Az őszszel hivatalosan is megkapta a bizonyítványt arról, hogy kiváló író, azzal a pályadíjjal, melyet a Kisfaludy-társaság ítél meg neki legújabb regényeért. Íróink közül ő talán a legnépszerűbb; tárgyai, alakjai általános érdeklődést keltenek, erőteljes fejlődése, melyről újabb művei tanuskodnak, még fényes írói sikerek távlatát nyitja meg számára.

A prózáiról grófné kívül két lírai költő került

bele a Petőfi-társaságba: Vértessy Gyula és Lampérth Géza.

Az idősebbik köztük Vértessy Gyula. A kilencvenes évek legelején tűnt fel, egyszerre mint novellairó s a míg a fővárosban élt mint hírlapíró, szokatlan termékenységgel munkásságot fejtett ki. Később tanfelügyelő lett Nagyszébenben s azóta ha ritkábban is, de mindig szívesen találkozunk nevével, főleg lírai versek alatt. Szélid, bánatos merengés, lemondó hangulat jellemzi költeményeit. Többnyire apró dalok ezek, egy könnyen felinduló, érzékeny lélek egyszerű sóhajtásai, melyek rokonszenves hangulatot hagynak hátra a lélekben. Zajos sikerei nincsenek, nem is ostromolja az egét, de költői lelke, nyelvének tiszta magyarsága, technikájának csiszoltsága kiemeli munkáit a mai lírai termelés nagy tömekegéből.

Lampérth Gézákat nem kell olvasóinknak bemutatni, lapunkban lépett fel s költeményeinek java része itt jelent meg. Tíz-tizenkét év óta ismerik nevét az irodalomban, azóta próbálkozott a próza s a dráma terén is, de igazi sikereit a lírában aratta. Mindjárt első fellépésével a magyar líra nemzeti hagyományaihoz csatlakozott, lelkesen szólaltatta meg a hazafias érzést, a szabad természetből s a falu életéből vette tárgyait és képeit. Ez irányhoz hű maradt mostanáig is s a közönség részéről sok rokonszenvre talált. «Első könyvem» s «Pacsirtaszó» című kötetében gyűjtötte össze költeményei java részét; egy pár dala, hazafias költeménye, népeleti genre-képe legújabb magyar líra legjava terméséből való. Volt része az írói pálya töviseiből is, szenvedett túlzó, igazságtalan kritikát, elszenvetde baj nélkül s nem kedvetlenedett el tőle. Még fiatal ember, tehetsége még nem érte el a fejlődés tetőpontját, újabb művei elé méltán nézhetünk érdeklődéssel.

Mindhárom íróknak mai számunkban közöljük arcképét s mivel az írók minden arcképnél jobban jellemzik műveit, mindegyiknek egy-egy legújabb munkáját is hasábjainkon találja az olvasó.

SHAKESPEARE LONDONBAN.

Irta Gineverné Györy Ilona.

Mikor egy-egy történelmi időszak izlésbeli, szellemi átalakulása folyamatban van, legnagyobb részt észrevétel nélkül történik, azok, a kik benne élnek, alig tudnak róla, mert hisz a mári-holnapra végbemenő változás parányi csak, és csupán idő múltán, bizonyos távolságból,

ha a történet már tisztult tekintettel néz vissza a lefolyt eseményekre, az látja csak meg, hogy bizony átalakulás történt. Ki volt az ugyan, a ki azt tudta volna mondani: «Lám, ime most megyünk át a rococóból a késő barokk izlésbe, vagy a directoireből az empireba?» Senki sem tudta, aztán egyszerre csak odaát voltak. Már igen-igen nagy, elementáris erejű szellemi áramlatoknak kellett végig söpörnie a szellemi életben, hogy az emberiség az alatt is, míg a dolog tartott, tudatában legyen annak, hogy valami nagy dolog történik körülötte, sőt vele. Ilyen volt az intellektuális élet légáramlatai között az a forró, az a virágot fakasztó, tavaszt teremtő déli áramlat, a mely először Olaszországot részegítette meg s onnan hozzánk csapott át: a renaissance fejedelmek, Federigo da Urbino meg Mátyás király írtak és beszéltek is arról, hogy: «a mi hajnalodó új korunk», «a mi felébredt új műveltségünk» és így tovább. Nos és talán még a humorista műveltség isten-áldotta kora a XIX. század elején, az volt olyan, a mely nem egy nagy fiának ajkára ezt az ódát adta: «Óh nagy idők! Mikor a tudomány virul, a szellemek felébrednek s gyönyörűség az élet.»

Ne keveseljük a jelent. Bizony magunk is nagy izlésbeli átalakulás szemtanúi vagyunk. Még pedig minden jót ígérő, emelkedő átalakulás. A Magyarországon végbemenő nagy átváltozás a szinpad irodalomban leginkább szembe-szökő s mily szép, hogy a nemesedő izlésnek hazai termékek nyújtják a legjobbat. Buzgón áhítjuk vissza ismét azt, a mi szép s a mi a lelkünket érinti, nem az idegeinket tépdesi. Németországban, ime az «Alt Heidelberg» s a hasonló sikere jelentkezik; a francziáknál közönség is, írók is az ébredés borzongásaival fordulnak el az előbbi útszélelő dolgoktól, oda a magasabb poézis felé. Angliában, a hol a regények közt a szenzációkat hajhászó detektív-históriák kezdtek uralkodni, soha nem kelt el Dickensből annyi példány, mint mostanában; a szinpadon pedig, nos, a szinpadon, a hol már azt hittük, hogy a tartalmatlan, orfeumszerű, léha angol operett már mindent kiszorított, ime újra fölfedezték Shakespeare-t. S annál, hogy a legnagyobb színházak (mint a milyen a His Majesty's Theater) hónapokon át folyton adnak Shakespeare darabot, még többet mond az, hogy a kisebbek, a másodrendű színházak, mint az Adelphi-színház, szintén Shakespeare-t próbálják a maguk közönség elé adni és — lángoló lelkesedéssel találkoznak. Ez igazán azt mutatja, hogy a klasszikusokhoz visszatérő izlés nem vonatkozik a publikum egy kis töredékére.

S ha a közönség hódolata Shakespeare iránt az, hogy hétről-hétre mindennap zsúfolásig megtöltötte a színházat a Makranczos hölgy előadásain, viszont a színház azzal hódol a világ legnagyobb költője előtt, hogy művét igazi mesteri előadásban mutatja be, a mi annál több odaadást mutat, mert hisz sok igazán nagy színészük nincs most.

Érdekes végig gondolnunk, hogy bárhonnán veszi is Shakespeare a szomorújátékok tárgyát,

azért ezek műfajukra nézve mind megegyeznek; ép oly vegyítetlen, tiszta műfaj egyik, mint a másik: nagy, igazi tragédia. Othello úgy, mint Macbeth, Lear úgy, mint Coriolanus. Ellenben vigjátékai közül műfajra nézve kettő sem egyforma. S ennek magyarázata a korban rejlik. A renaissance szabad levegőt hozott be mindenhova; törte, zúzta a konvencziók, előítéletek bilincseit s az új szabadságtól mámoros emberiség poézise lázas örömmel irt, alkotott olyant, a milyent eddig nem ismertek. Erre az újdonság-keresésre ezúzó Hamletben Polonius, mikor a műfajok felsorolásában elmegy a «tragi-comico-historicopastorale» képtelen összetételéig.

Angliában ez a szabályt elvető nagy változatoság még nagyobbá vált annak révén, hogy Shakespeare s kortársai, ott élve Erzsébet királynő pompázó udvarában, vigjátékaikat legnagyobb részt valami udvari alkalomra írták, nem ritkán egy-egy pontjául az udvari ünnepélynek; néha mint egy álarozos bál színműjének pihentető szórakozását; máskor mint egy díszmenet végeztével eljátszandó allegoriát.

épen valami nézeteltérésben van a csaplárnéval a felől, hogy ihatik-e valaki pénz nélkül is vagy sem; de a vitának az vet véget, hogy Kristóf lefordul a székéről és elalszik. Itt találja egy vadászatról hazatérő gróf s az akkori idők tréfa-kedvelő szokása szerint, arra gondol: «Hát ha fényes hálóterembe vitelné, aranyhimzetű köntöst adatna rá s mire nehez, ittas álmából felébred, szolgálak lennének parancsait; — ugyan nem hinné-e el, hogy előkelő főúr volt mindig? — Nos és ennek a főúrra varázsolt üstfoltozónak a mulattatására adják elő az odacsodított színészek a darabot, a Makranczos hölgyet.

Persze, hogy Shakespearenél magasság nélkül való, egészen törpe dolog nincs soha; a Makranczos hölgyben pl., bármilyen bolond komédia is az egész, ott áll valóban költői nagyságu dolog gyanánt a Petrucchio nagy ember-szeretete és felsőbbes humor, a ki az ezer tüskével felfegyverkezett rózsában, Katarinában is meglátja a rózsát, s aztán tüskéit egyenként tördeli le, nemcsak hogy aztán félelem nélkül tüzhesse keblére, hanem azért is, mert észre-

veti, bárdolatlan, de tudna finomabb is lenni, csak nem erőlködik. Csupa mosolygó elnézés, csupa kacagó felsőbbes megvetés a modora az ő Makranczos hölgyével szemben. Az egész szelidítésben egy cseppet sem durva, boszus vagy szivtelen; folyton nevet azon, mintegy hogy: «milyen furcsa, hogy ezzel az asszonnyal így kell bánni.» — S nézzük, nem ilyen lehetett-e, a kit Shakespeare képelt? Először is egy ilyen elszánt, kicsit «desperado»-szerű legény kell ahhoz, hogy az ilyen házasságba belemenjen; — fanyar se legyen, mert akkor nem bíznék a sikerben; de legyen kedves is, vonzó, jólelkű, hogy a darab végén érdemesnek tartsuk arra a szép, okos, gazdag s most már szelid és kedves feleségre is.

Brayton Lily (Kata) is egészen a bohózat színvonalán maradt. Dühöngésében kicsit túlzott is, de kivált az utóbbi felvonásokban igen szép jelenetei vannak. Jó gondolat az is, hogy az első jelenetben, míg az udvarlók fejéhez gorombaságokat (és nyulakat, keztüit, mit) vados, a vadászatról jöve, addig a kutyákat gyön-

ASCHE OSZKÁR MINT SLY KRISTÓF.

LILY BRAYTON MINT MAKRANCZOS HÖLGY.

A «MAKRANCZOS HÖLGY» ELŐADÁSA LONDONBAN.

Nem esoda, ha néha a modern színész ebben az összevisszaságban alig tudná kitalálni, hogy Shakespearenek ezt vagy amaz a vigjátékát hogyan érte, mi gyanánt nézze; magas, történelmi vigjáték, vagy fantasztikus farsangi bohózság gyanánt-e?

És mindazon nemzetek, a kiknél Shakespeare fordításban adják, hajlandók átlag magasabb rendű vigjátéknak nézni az olyant is, a mely tisztán bohózat; — hajlandók már tán azért is, mert a fordítók sokszor magasabb, néha finomtöbb, vagy ünneplésesebb szót használnak, mint az eredetiben van s így azt az angol művész egyszerűbb és kevésbé kothurnuson járó vigjátéknak érzi és látja. — Lehet, hogy a széles, hangos jókedv, az «old merry England» John Bull-os vigása is inkább hahótázik, mint mosolyog, de elég az hozzá, hogy a Windsori vig nök-et is, meg a Makranczos hölgyet is tiszta bohózatul adták. De ilyen gyanánt nagyszerűen.

És van mindenesetre egy dolog, a mi a mellett szól, hogy a Makranczos hölgy igen is bohózat s ez a dolog az; ne feledjük, mi az egész színjáték előzménye. Sly Kristóf, bádogos, a ki már régen csak hozomra iszik egy koresmában,

veszi, hogy ez a rózsá magáról sem tudja, mennyi benne a szépség; hadd leljen rá tehát önmagára. — Másik magassága a darabnak az a napsugaras renaissance derű, a mely az egészen előad.

S az Adelphi színház előadása azért jelez oly nagy diadalt, mert a darab mindkét fontos vonása érvényre jutott. A Petrucchio alakját egy kiváló színész, Asche Oszkár; a fényes, derűs, olasz renaissance jelleget pedig a rendezés adta meg.

Nagy művészi ambíció s tán egy kis művészi szeszély után Asche Oszkár az előjátékban az eladósodott, részeg mesterembert is eljátszotta; — az igazi darabban meg Petrucchiót. Az elámitott mesterember kitűnő részletrajza az angolok előtt nagyobb reveláció volt, mint mi előttünk lenne, mert először is magyar színészeink átlagos nivója magasabb, haladottabb az angol átlagnál, meg aztán az angolok az olasz veristák, Duse, Zaccani, Novelli stb. detail festését sem ismerik. De viszont Asche Petrucchiója mindnyájunknak érdekes tanulmány, mert Shakespeare nagy ismeretén alapul. Bohózi hős, filozófus. Kacagó, nekitelt, piros pozsgás, mokány vidéki nemes ember, egy kicsit hánya-

gédén törölgeti a saját selymekendőjével. Utóbb, a hogy a szegény éhes, didergő, álmos Katarina a vacsoráját követelve először hangos, mérges sirással, majd ellágyult, halk zokogással borul előbb az asztalra, a szék hátára, az ablak szemöldökfájára és végre, az igazi helyét megelve, a Petrucchio vállára, ez tiszta, fényes komikum. S határtalan jókedvükben azzal egészítik ki, hogy a tapsra felgördül a függöny s látjuk, a mint a megbékült Kata boldogan kanalazza a tejet, míg Petrucchio kenyeret aprít beli neki.

Az egyik páholyban ott ült az angol kormány-nak komoly parlamenti ma-tartásáról híres két debatter-je. Úgy kacagtak, hogy a könny csak úgy patakzott az arczukon végig.

LEFEJEZETT MAGYAR KÖLTŐ.

Irta báró Nyáry Albert.

A velencei dogek arcképesarnokában a hóhérpallas alatt kimult Marino Falieri arcképét fekete szövettel takarták be, mert szégyent hozott a velencei történelemre. A magyar írók Pantheonjában is van egy ilyen elő-

E. LYALL SWETE (BIONDELLO) ÉS CHARLES ROCK (GRUMIO).

ASCHE OSZKÁR MINT PETRUCCIO.

LILY BRAYTON MINT KATALIN.

A «MAKRANCZOS HÖLGY» ELŐADÁSA LONDONBAN.

dött kép: egy sokszoros gyilkos sötét alakját takarta le az utókor ítélete.

Köpcsényi gróf Listius László ez a gyászos alakja irodalomtörténelmünknek.

Rejtélyes köd veszi körül s élettörténete nagy részben ismeretlen ma is. Századokon keresztül irkított mindenki szélebbenteni azt a véres fátyolt, melybe temetkezett s csak mostanában kezdték élettörténetét kutatni, s hamarosan egész kis irodalom keletkezett rejtélyes alakja körül.

A Listius-család napja rövid ragyogás után vérbe, gyalázatba hanyatlott alá. A három legutolsó sarj közül kettő mint elítélt gonosztevő végezte be életét. És e kettő egyikének nevét följegyezte a krónika, mint költőt.

A valószínűleg szász eredetű család csodával határos gyorsasággal emelkedett, a nélkül, hogy csak egy tagja is felül emelkedett volna az átlagos középszerűségben. Listius Kristóf a XVI század derekán még csak nagyszabasi szenátor volt, s fia János már az ország főurai között foglalt helyet. Nem karddal szerezte nagy jószágait, hanem egvedüli érdeme az volt, hogy Oláh Miklós érsek húzát vette nőül. Mikor a feleség meghalt, a bánatos férj fölvetette a papi rendet s néhány év alatt püspök és főkanzellár lett belőle. A Listius-család napja fölragyogott. Listius János püspök már a nagyköpcsényi uradalmat hagyta örökül fiának, s a XVII század első felében a «Liberi Barones» közé ígatták be a család nevét. Listius Istvánnak három gyermeke maradt. Ezek közül István az alkimiával járt pórul. Nem találta fel a nagy elixirt, s mikor aranyat nem tudott csinálni, aranyat hamisított. E miatt megölték, s maig sem tudjuk, hogy börtönbe vagy hóhérbárd alá ment-e magikus könyvei mellől. A második fiú, Ferencz, Erdélyben Bethlen Gábor főember lett, miután Wesselényi Pál özvegyét, Gyulaffy Zsuzsánnát vette nőül. A legfiatalabb testvér, János Széchy György leányát, Katát kapta feleségül, a «Murányi Vénusz» testvérhugát, s ez által sógorországba került Wesselényi Ferenczhez és a költő Zrinyivel is.

Listius Ferencz diplomata volt, bárha a szamosújvári főkapitány címét viselte s további emelkedésében korai halála akasztotta meg. Özvegye Gyulaffy Zsuzsánná nem csak nagy vagyonhozott férje házához, hanem nemes, jó szívet is. Árván maradt egyetlen fiát, Lászlót a legnagyobb gondnal neveltette s a természet-

től élénk észszel megáldott László korának egyik legműveltebb ifja lett. Az anya buzgó katolikus volt, a jezsuiták nagy pártfogója s fiát is általuk, vallásos irányban neveltette. Költeményein is át-át csillognak a fényes arany szálok, melyek buzgó lelkének nemes érzéséből vannak szövve.

1653-ban báró Listius László «Magyar Mars, avagy Mohács Mezején történt veszedelemnek emlékezete» cím alatt egy hőskölteményt adott ki, kétségtelenül a két év előtt megjelent Zrinyiás hatása alatt, Balassa Bálint lírai verseinek epikai előadásra éppen nem alkalmas formájában. A Szigeti Veszedelmet sem fogadta saját kora azzal a méltánnyal, a melyet e világirodalmi színvonalon álló költemény megérdemelt volna. Természetes tehát, hogy a Magyar Mars még kevésbé tett hatást. Alig vett valaki tudomást róla. A költemény különben nem eposz, a minnek a költő szánta, hanem versekbe szedett történet, éppen úgy mint Listius másik költeménye, mely a magyar királyok és vezérek történetét tárgyalja. A gyenge epikus mellett a tehetséges lírikus nyilatkozik meg a «Szerencsének állhatatlanságáról» szerzett versében, vallásos érzülete pedig «A Boldogságos szűz Máriához, Magyarország patronájához» című fohászában.

A verseket becsessé a bennük megnyilatkozó erkölcsi érzés és lelki finomság teszi, különben leszámítva nyelvezetének sokszor érezhető erőteljességét, csínját és verselési ügyességét, messze elmaradnak a kor jobb költői művei mögött. Pedig Listius nagy becsvágygyal küzdött a költői hírnévért s a családás, a mely költői fellépést követte, nagyon féldalmas lehetett. Letette a versíró tollat, hogy soha többé föl ne vegye. Az alig 30 éves ifjú meghasonlott kedélyvel elvonult komor várába, s zárkózott, ember-gyűlölő lett. Hozzájárulhatott ehhez az is, hogy Bánffy Hedviggel kötött házassága magtalan volt s neje korán el is halt. Legközelebbi rokonai még inkább meggyűlöltek vele az életét. Nagy-bátyja, Listius János és ennek fia a lipcei várban laktak, de onnant a távolból is érezte gyűlöletüket, a miért a köpcsényi örökségen osztozkodniok kellett vele. Listius János bizonyos degenerációt mutat. A Széchy Kata férje is tehetetlen, csaknem egységgy ember volt, a ki rideg, keményszívű felesége akarata szerint cselekedett mindenben. Arzékepe egy bárgyú tekintetű, vízfejű férfit mutat. Fia, mint katona

kezdte pályafutását, azután belátva, hogy ez nem neki való, rövid, meddő házasság után mint jezsuita, idegen földön halt meg. A tehetségek közül csak a családi hajlam fejlett ki nála: a mértéktelen kapzsiság. Minden rokonával perben állott az anyagi ügyek miatt, s öreg nagynénje, Széchy Mária már a látásától is félt. Igazán írom, rettegve várom jó öcsémét — írja kétségbeesve róla. Az ő rosszlelkűségének is bizonyára nagy szerepe van a költő tragédiájában.

Listius László becsvágyában megsértődve Erdélyre vetette a szemét, a hol atyja is dicsőséget szerzett magának. Sorsát a Baresay Ákoséhoz kötötte. Bizott benne, hogy általa szerepet játszhat még «minthogy itt Magyarországon becsületi nincsen, vagyon Ákos előtt becsületi.» A sors ellene fordult itt is, s Ákos fejedelem soha sem vehette igénybe jó szolgálatait. A sorsüldözött ember most dacból a császár számolya elé vetette magát s hosszú évek óta talán az első örömet akkor érezte, mikor grófi rangra emelésének diplomáját megkapta. De azért azután sem mozdult ki várából. Csak lánynézőbe indult útnak.

Szinte csodálkozunk kell, ha másodszori nőülésre is gondolt még is. Bizonyára nem a szerelem hívta karjai közé Kecskés Évát, hanem a saját rokonai iránti gyűlölet. Hisz nekik köszönhette, hogy Magyarországon jóformán gyűlöltek alakká vált a sok mende-monda miatt, melyeket legbuzgóbban saját családjá terjesztett róla. Tudta, hogy hiába gyűlölő szivéből rokonait, az ő féltett vagyona előbb-utóbb még is csak rájuk fog törvény szerint szállani. Azt is tudta, hogy egy második feleség sem fog már bőséget ringatni a köpcsényi várban. De ha feleség van a háznál, könnyen lehet becsapni idegen gyermekeket is, mert inkább azé legyen mindene, mint Listius János uramé. Az ellene folytatott per egyik tanujának vallo-másából kitetszik ez a törekvés, de hát nem sikerült ez sem, mert a lipcei váról is éberen vigyáztak a jó rokonok László gróf minden lépésére.

Kecskés Éva nem az a feleség volt, a ki férjének jó lelki tulajdonságait akarta volna irányítani. Az anyának, az öreg Listiusnak segítő társ kellett volna, hogy a jó uton megtartsa Lászlót, a kin a világgal való meghasonlás és a bosszú mindinkább elhatalmasodott. A szegény anya bizott még, hogy az ő régi jó

A MAGYAR FÖLDTANI INTÉZET MUZEUMÁNAK EGYIK TERME. — Sorger fényképe.

fia megáll a lejtőn, s megosztotta vele a köpcsényi magányt, bárha kellemesebb élete lehetett volna saját birtokain, vagy első férjétől való fiánál. De az ő ereje kevés volt már, hogy ellensúlyozza az elhatalmasodó bűnöket, menyének rosz befolyását és a szerencsétlen Listius István átkos örökségét: alkimista könyveit.

A csüggeteg lelkű gróf vakságában úgy látta, hogy hiába fohászodik a szűz Máriához, hasztalan kéri a nagy Istent, az égtől nem kap segítséget terve sikerüléséhez. Sem hiú nagyragyágását, sem bűnös bosszúszomját, sem szennyes pénzsovargását nem hallgatta meg az Isten! Pedig térdén állva, mellét verve mormolta el imáit, a mint azt régen tanulta volt. És az ingatag emberben lassanként megrendült az Istenben való bizalom. Az emberek kerülése, a magányban való tépelődés és a feleségnek rosz befolyása kiszolgáltatták őt végzetének.

László gróf a bűvös könyvek, titokteljes folyadékok, magikus eszközök között kezdte tölteni napjait. S a hányzor belépett a küszöbön, annyiszor távolodott el egy-egy lépéssel az Istenről. Elfajult, gyöngye volt az idegzete, ingatag a hite, s nem tudott ellenállani a kísértésnek. A könyvek mindenről beszéltek: természetfölötti erőkről, csodákról, nagy hatalomról. A lombikok nagy kincseket és más földi javakat ígértek. A szegény gyöngye ember mindjebben belemerült a titkok fürkészésébe, s lelke megnyílt a gonosz befolyásoknak. Megtanulta a rögtön ölé mérgek készítmódját. Akkor vonaglott végső jobb érzése, mikor a halál hozó folyadékot keserves sírás között adta át a bérenczenek, hogy a Listius János és fia ételbe keverje. De a felbérelt ember nagyobb jutalom reményében elárulta a halálra-szántaknak a sötét titkot.

László gróf minden újból csütörtökjén a Nicksthal hegyre ment ki «ördögök czirkulusokat csinálni» teljes egyházi ruhában mondt misét sötét éjszakákon akasztófa alatt a Sátánnak; fekete tyúk és fekete malacz bűsből titkos recept szerint hét tál ételt csinált, s egy-egy kenyérről és korsó borral oly abroszokba takarva, melyek harcásony estéjén voltak használatban, kereszt utakon ásta el. Meg-

tett mindent készségesen, a mire a Sátán hangja kérte. Artatlan újszülöttek vére is kellett még a bűvös folyadékhoz, s a tanu három csecsemőről tud, a kire a köpcsényi várban az első napugár után sötétség borult. El is készült a kenőcs, mely megnyitotta a szemét annak, a kinek hüvelyk ujját László gróf bekente vele. Az egyik nagy kincseket látott, a másik «nagy látát, s a körül ördögöket, kit ember, kit eb képében.»

De ugyanez a kenőcs lehetett az is, a melylyel a Sátán a Listius szíve tájkát bekente. Keményebb lett az a kőnél. Mikor gyermekvérré volt szüksége, hogy valaki el ne árulja, mind a három gyermeket önkézzel ölte meg. Attól félt, hogy ha «kövart adnának is neki, de elárulná.» s «elmegey Listius Jánoséhoz, s ott is minden dolgunk kitudódik.» Az egyik gyermeket egy kovács-pörölyvel verte agyon. A vár alatt lakó mészáros házára valami tűzszerszámmal lángot dobált, míg el nem égette. Aztán ökreit lövöldözte agyon. Méreg volt Köpcsényben minden csöpp ital, metelyes volt a levegő, a mely körüllegte az elátkozott falakat. A ki ma jóízűen megebédelt a várban, az egy év múlva csont és bőr, a ki egy pohár bort fogad el a vár asszonyától, azt másnap felpuffadt testtel temetik el. Korsó száma készül a méreg, s egész családok ivóvizét akarja megfertőzteni vele a várúr. Tanu van arra is, hogy száz talléron embert fogadott föl László gróf, hogy ez egy harmadik személy közvetítésével egy negyed év múlva a jó édes anyját pusztítsa el méreg által. Ekkora gonoszagra talán a Sátán sem ösztökélte a szerencsétlen embert. Ha összes gonoszágait bebizonyítottak vesszük is, ezt az egyet nem tudnánk indokolni semmivel sem. Annak a szegény öreg asszonynak nyomorúság, kin lehetett az élete rideg, őrzőngő fia mellett, s még sem hagyta el, mert szerette, szánta szülőltjét. Mikor menekült már, mint az üldözött vad, akkor is mellette volt, bizonyára elősegítette szökését, s lelke olyan erős volt, hogy azon a napon, mikor utoljára látta fiát, meg tudta állani, hogy közömbös dolgokról írjon levelet, hogy elhárítsa a gyanút a bűnös meneküléséről.

Józan észszel, öntudattal nem szoktak embe-

reket ölni úgy, mint Listius. Fényes nappal, úgyszólván az egész világ előtt követte el rémes tetteit. Akárhire rábizta mérgeit, s mikor a szerencsétlen fiatal anyákat akarja eltenni láb alól, két falub eliaszonyt igyekezett rábírti, hogy ezek öljk meg a szegény leányokat. Majd elvégzi ő maga a véres munkát, de a holttestek eltakarításához asszonysegítséget hív, a kinek elmond még olyan gyilkosságot is, a melyről ennek eddig tudomása nem volt. Pedig ekkor már nem bízhatók hatalmas főnemesi voltában, mert hisz a vizsgálat országos végzés alapján folyt már ellene, s mindennap felhett, hogy Wesselényi felkutatni jön a várat. Ezért dobálta a hullákat egy verembe, hamut és meszet hintve rájuk. De a helyet azért nem tartotta titokban, hanem a később tanuskodott asszony segítségével rakta be téglával a lyuk száját, s elégtelen mondja: «ha mind az egész vár feljárnak is, ezt semmi úttal meg nem találják.» És ott állott mellette az asszony, a kit még csak büntársi kötelék sem fűzött hozzá, s neki, a ki bármikor kész volt embervért ontani, eszébe sem jutott, hogy ezen tanutól milyen jó volna örökre megszabadulni. Mindentűt voltak áruló nyomok, a melyek eltüntetésére épen nem gondolt. Még a vár alatti halastóból is emberkezet fogtak ki a halászok. Az 1659-iki pozsonyi országgyűlés már végzést hozott ellene, s a vizsgálatnál a nádort és a királyi tábla bíráit bizta meg. Hogy ez a nyomozás alapos és szigorú legyen, arról gondoskodtak Listius János uraimék s László gróf úgy élt gondatlanul, mintha nem látná feje fölött a vézes feleget, mely minden pillanatban leszakadhat reá. A tanuk vallottak. A bűnök minden fajtáját rábizonyították már a köpcsényi várurra. Még hamis pecsétet is csináltatott, s így nyerte meg a Sibrik elleni pört. Lassú méreggel hallgattatta el aztán a pecsétvését és fiát. Ennyi főben járó bűn halálos büntetése alól nem lehetett megmenekedni. S Listius mégis nyugodtan folytatta eddigi életmódját. Lehetetlen, hogy egy emberfeletti hatalom segítségével ne bizott volna. Látott mások által nem látható, szemnek is borzasztó alakokat, a kik ígérték, hogy nem hagyják el. Hallott rejtélyes hangokat, a melyek megbátorították. S kezében volt a damaszt pengéjél

erősebb fegyver: az arany. Szórhatta két marokkal, még sem fogyott ki soha. Megmondta azt már a jó köpcsényi páter Fersén, hogy a miért lelkét eladta «az ördög ő neki egy erzenyit ad, melybe valahányszor nyul, egy aranyat talál.»

Végre mégis elszánta magát a menekülésre. Józan esze, belső sugallat, vagy édes anyja könyörgése bírta-e rá erre, ki tudná megmondani? Mielőtt meghozták volna fölötté az ítéletet, Bécs városába futott. Már csak jószágaira tehetett rá a fiskus a kezét, nyomorult életét megmentette. Könnyű szívvel hagyta oda hazáját, neki nem kellett már más, csak az arany, s bűvös tarsolyát gondosan magával hozta. Ismerte Bácsot, hisz ausztriai zászlós úr is volt, s a császár legbensőbb környezetében voltak befolyásos barátai. A magyarországi bűnök miatt itt nem vonhatták felelősségre, kezdte tehát élvezni az életet. Nem kell ehhez más, csak arany. S a kifogyhatatlan tarsoly öntötte mindig.

Alig néhány héttel szökése után hirtelen szétterjedt Magyarországon a hír, hogy «gróf Listius Lászlót az hamis pénzverésért Ausztriában megfoglák». S csakugyan nem telt bele néhány hónap, s a szerencsétlen magyar főurnak feje a bécsi bakó pallosa alatt gördült le. Így derült ki a kifogyhatatlan tarsoly titka.

Igy ért véget annak a szánalomra méltó embernek a tragédiája, kinek egyik keze az ég felé van emelve, másikával a démonba kapaszkodik; lelkének jobbik fele az istenanyához fohászkodik, rosszabbik fele pedig azon tündöklik, hogyan követhet el újabb bűnt; mert szíve telve van minden gonoszsággal, a mi csak beférhet egy emberi szívébe.

A mit pedig ő az idők változásairól ír, mintha a saját sirversének készült volna.

«Be szokott borolni az ég is folyókkal,
Gyakran verejtékezik nagy zápor esőkkel.
Nap fénye rejtezik setétes ködökkel,
Sors forgandósága játszik emberekkel.»

A POSTA ÜNNEPI MUNKÁJA.

Ha igaz az, hogy azok teszik a legnagyobb jót az emberekkel, a kik segítenek őket közel hozni egymáshoz, akkor kétségtelenül hely illeti az emberek jótévi sorában a — postásokat is. Mert az emberek modern közönségének hatalmasabb eszköze alig van, mint az ő munkájuk. A hírek, a közlésre siető gondolatok országútja a posta-vonal és fiatalabb, fűgőbb testvére: a táviró-drót. Egy elmés francia íróknak igen találó mondása, hogy a legkedvesebb vendég a postás, mert mindig van mondanivalója és soha se marad tovább, mint a mennyi időre várták; minden titok a kezén megy keresztül és mindig csak annak mondja el, a kit illet. Ilyen «mon-

danivalója» a postásnak állandóan van nagy bőséggel, de néha meg annyi, hogy szinte roskadozik alatta. Főként így, a nagy ünnepek, karácsony meg újév évadján, mikor temérdek közlés siet az emberek felé levél meg csomag, jókívánság meg ajándék formájában. Ilyenkor gömbölyűvé duzzad a levélhordó nagy fekete táskája és emeletessé magasztja a zöld postakocsikat a rengeteg csomag, a minek már nem jutott hely odabent. Az ünnepek pihenő napjai a postásoknak ugyancsak szorgos napokat jelentenek és a teher nő évről-évre, mert a kultura fejlődésének mértékmutatója ma már nem az elhasznált szappan, hanem a postai forgalom mennyisége. Ennek a forgalomnak az ünnepi statisztikája imponáló számokat és — imponáló munkát mutat. E munkának egy pár jelenetét képben mutatjuk be olvasóinknak, a postásoknak pedig azt kívánjuk: vigyenek jó híreket a levelekben és kedves örömet a csomagokban, a hová őket az útjuk viszi.

A MAGYAR KIR. FÖLDTANI INTÉZET GYŰJTEMÉNYÉRŐL.

A Magyar kir. Földtani Intézet palotájának rajzát a «Vasárnapi Ujság» 1898-dik évi hatodik számában mutattuk be. Ugyanekkor az országos intézet feladatát, történetét és működését is röviden ismertettük. Azóta gyűjteménye fel lett állítva és sok becses tárggyal szaporodott.

Nem lesz érdektelen e szép és tanulságos gyűjtemény érdekesebb példányait bemutatni. A gyűjtemény egyik legbecsesebb kincse, a borbolyai ősbálna csontváz.

Borbolya község Sopron városától északnyugatra az ország határához közel fekszik.

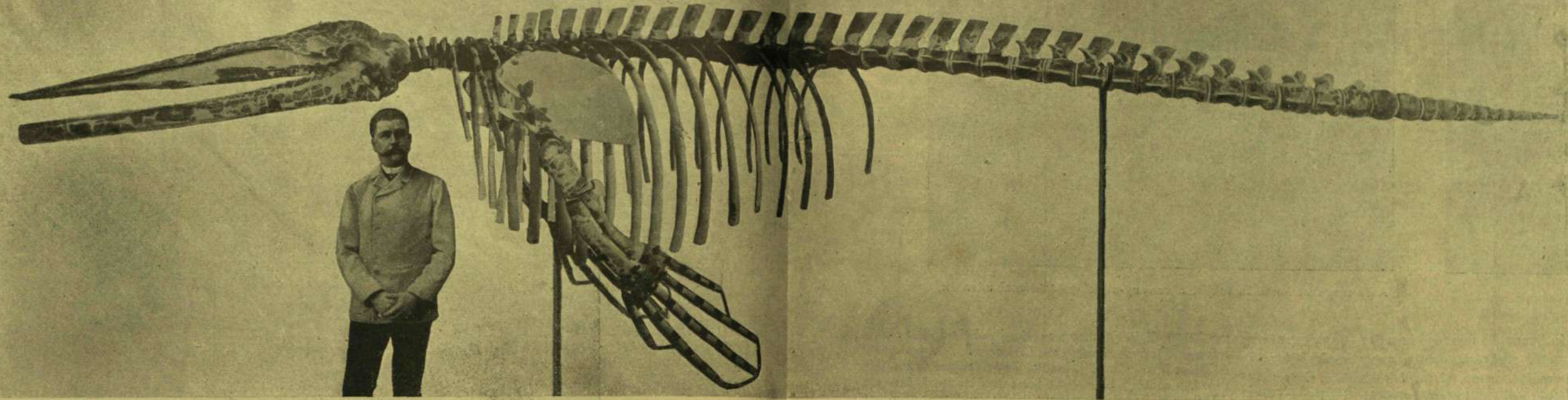
Az igen ritka tengeri állat teljes, de igen összenyomott csontvázát, Prost János birtokos téglagyárában a mediterrán kori kékesszürke tengeri lerakódású agyagban fedték fel a munkások. Fedője, mintegy 12 méter vastag agyag volt. Közvetlen környékén sok tengeri kagyló, csiga és hal van eltemetve. Szomszédos, még az agyagban fekvő növénymaradványok a tengerpart közelségét bizonyítják.

Az elég rossz állapotban levő mállós csontváz megmentése és felállítása sok fáradságra és pénzáldozatra került. A nagy munkát azonban siker koronázta és a 6¹/₂ méter hosszú gipszszel kiegészített csontvázban a külföldi szaktudósok is a legnagyobb elismeréssel gyönyörködnek.

Eddig csak előzetes vázlatos ismertetésből (Földtani Közöny XXXIV. kötet 216. oldal) tudjuk, hogy e hatalmas csontváz egy új bálna alak, a Mesocetus hungaricus (?) maradványa.

A koponya rész 1¹/₂ méter hosszú és megvannak az igen érdekes fülszontok is.

A csontváz összeállítását két és fél évig tartott és a tetemes kiadásokat dr. Semsey Andor

A BORBOLYAI ŐSBÁLNA CSONTVÁZA A FÖLDTANI INTÉZETBEN.

tiszteleti igazgató fedezte. A csontváz Prost János birtokos ajándéka.

A második ábra szintén egy eddig páratlan leletet mutat be.

Nógrád vármegyében Losonc városától dél-nyugatra Ipolytarnóc község vízmosásos, halmos kopárságaiban szintén a mediterrán időből eredő homokkőben, ősgerincesek lábnyomait fedték fel. Az intézet lelkes barátainak közvetítésével és a község szíves hozzájárulásával e mai napig a földön páratlan geológiai lelet szintén az intézeté lett.

Hajdanában igen-igen régen valaminő víz borította e vidéket. A sekély erdős parton finom lúcsos homok terült el. Szomszagos orszáruk (Rinocerosok), szarvasok, madarak és más állatok vegyes csordája járta, gázolta össze.

A friss nyomokat azután az épen akkor kitörő szomszédos (talán a mai Karancs hegység) vulkán finom hamuja vastag lepellel borította be.

A finom vulkáni hamu a homok legkisebb egyenetlenségeit is pontosan kitöltötte és így az állati lábnyomokat is az elpusztulástól megmentette. Ősállatok kis Herculanuma áll előtünk! Talán a hamueső elől menekült erre a keveredett állatsorda?

Idővel azután a finom és nagy nyomás alatt levő homokot bőségesen járta át a hamu kovasava és azt kemény homokkővé alakította át, a melyben a lábnyomok is teljes épségükben megmaradtak.

Igy opálosodhattak meg a ledült és eltemetett fatörzsek is. Lehetséges, hogy gejzir-források vizei is elősegítették a kövesítést. A vulkáni hamut azután hosszú időnek vegyes kőzetlerakódása fedte be.

A jelenben pusztára tarolt erdő helyén támadt számtalan vízmosás mélyen felbarázdálta a takaró földet és kőzeteket. A harmadkori őserdő fáinak megkövesült maradványai, levélnyomai kimosattak és véletlenül az egyik ilyen igen mély vízmosásban 1—2 lábnyom is napfényre került.

A 3-ik ábra a törmelék és agyag letakarítása után mutatja be a lábnyomos homokkőpad egy részét. A szintesen fekvő kőpadon a hatalmas Rhinoceros-nyomokat látni legjobban. A kisebb szarvas és madár stb. lábnyomok a fényképen pontokká törpültek. A méretek megbecslésére az 50 centiméter nyelű kalapács szolgálhat.

A 4-ik ábra egy hét négyszögletes nagy lábnyomos homokkőpadot mutat be, a mely az intézeti gyűjtemény előcsarnokában fekszik. Jól látni rajta a hárompatás Rhinoceros-lábnyomokat. Egy ilyen körformájú nyom átmérője 24—25 centiméter. A kétesülkü kistestű szarvas és egy kisebb gázlómadár három újjának nyoma szintén kivehető. Gerinces állat lépéseinek ezek a legrégebb emlékei; régiebbeket nem ismer a tudomány.

anyag a megkövesült bőrrészeket mutatja, a mely különösen a háti részen és az aránytalanul eloszló farkuszonyán tűnik fel.

Kiemeljük még a kővetület kikészítésének tökéletességét és finomságát.

Ez az értékes (ára 2400 korona) darab is dr. Semsey Andor tiszteleti igazgató ajándéka. Sz. T.

A «VASÁRNAPI UJSÁG» 53-ik évfolyama.

A «Vasárnapi Ujság» a legrégebb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap, évenként több mint 130 íven, s több mint ezer képpel, «Regénytár»-ral s rendkívüli mellékletekkel is bővítve legjelesebb hazai íróink és művészeink közreműködésével jelen meg.

A «Vasárnapi Ujság» újabb színes képmellékleteket is ad, több színben művészi-leg kivitt képeket.

Mikszáth Kálmán kitűnő íróknak mint főmunkatárs működik a «Vasárnapi Ujság» szerkesztőségében s a vele kötött egység értelmében kizárólag a «Vasárnapi Ujság»-ba írja nagybecsű új szépirodalmi műveit: regényeit, elbeszéléseit.

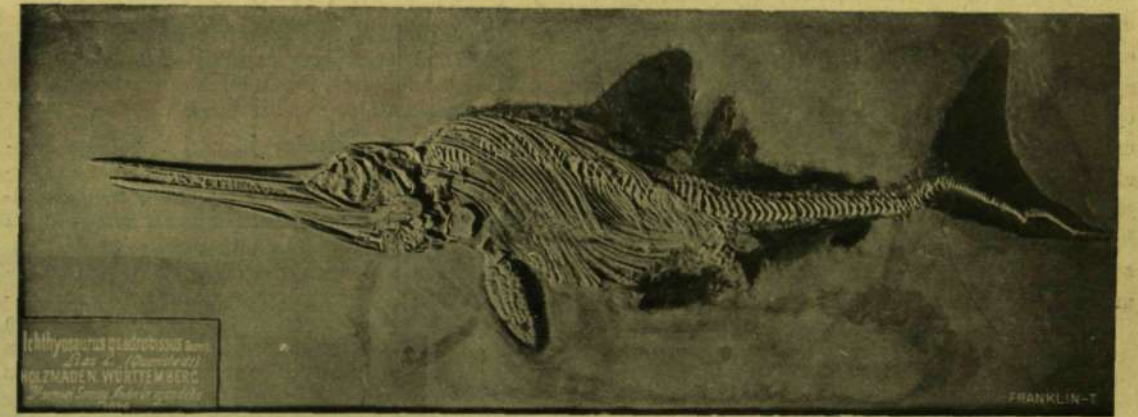
A «Vasárnapi Ujság» 1906-iki előfizetői díszes kiállítású ünnepi albumot kapnak ingyen, becses szépirodalmi és ismeretterjesztő közleményekkel, öt színes képmelléklettel és számos, a szövegbe nyomott képpel gazdagon illusztrálva.

Előfizetési föltételeink:

A «Vasárnapi Ujság» negyedévre 4 korona, fél évre 8 korona.

A «Vasárnapi Ujság» a Világkrónikával negyedévre 4 kor. 80 fillér, félévre 9 korona 60 fillér.

Az előfizetések a «Vasárnapi Ujság» kiadóhivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. szám küldendők.

ICHTHYOSAURUS CSONTVÁZA, MELYEN A BŐR IS MEGMARADT.

ŐSOKRI RHINOCEROSOK ÉS EGYÉB GERINCSES ÁLLATOK LÁBNYOMAI EGY HOMOKKŐ-PADBAN.

ŐSGERINCSEK LÁBNYOMAI MEDITERRÁN IDŐBŐL EREDŐ HOMOKKŐBEN (A LELET SZINHELYÉN).

A csomagok osztályozása.

A csomagokat kocsikba rakják a verseny-utczai postahivatal udvarán.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Bodor Aladár versei. Bodor Aladár nevével legújabb időben egy-két szép vers alatt találkoztunk... Szerelmi költszetében tüzes szenvedély szólal meg...

igazán benne élő forrongó hazafias bánat, egy sötét tekintetű, sűrűvérű, dacos magyarnak fojtogató elkésereése, nyers, elemi felfolbanása. Egyenlenségeit, szagattottságát belső forrongása magyarázza...

Virágnylás.

Mint a szivbűl, ha föl pattant a kérge, Az ágakbúl úgy omlik a virág, A kertben, nézd, tegnaptól mára mind mind Szermesek lettek az almafák...

Add a kezéd. Ülünk le itt e padra, Várjunk csak mozdulatlan, nesztelen, Mig ünneplőt adnak ránk szálló szirmok S szivünkbe áhitat száll eszöndesen...

A 'Budapesti Szemle' januári füzete az Akadémia új elnökének, Berzeviczy Albertnek olaszországi utirajzaiból közöl egy fejezetet, mely a külföldiek által kevésbé ismert Bologna városát írja le...

Egy százados felhő, mit homlokára Ez emberöltő örökül kapott, Apánk pirulva hagyta ránk öröke, Pirulj te is, ki ép most megkapod.

Minden során megérzik, hogy nem a politikai retorika szólamai visszhangzanak lelkében, hanem

versben szólaltatja meg a mostani politikai állapotok miatti elkedvetlenedését, Csengeri János pedig az Iliász híres részletét, Hektor és Andromache búcsuzását mutatja meg magyar versformájú, rimes fordításban. A Forum Romamun ásatásainak mai állapotát Király Pál ismerteti...

Posta- és táviró évkönyv. Mint minden évben, most is megjelent ez a kis évkönyv Demény Károly szerkesztésében, számos jeles író közreműködésével. Ezek közt találjuk Koroda Pál, dr. Halász Sándor, Erdélyi Zoltán, Klupathy Jenő, Barcsai (Fehér) Géza, dr. Henyey Vilmos, Demény Károly stb. neveit...

Új magyar könyvek. Bodor Aladár: Versek. Budapest, Lampel (Wodiáner) részv. társ. kiadása. ára 2 K.

Balla Miklós: Titalomfa (versek). Budapest, Lampel (Wodiáner) részv. társ. ára 3 K.

Teozófia és a teozófiai mozgalom. Dr. Hartmann F. és mások nyomán írta Stojits Jenő. Budapest, Athenaeum. ára 1 K.

Legyen világság! Irta Geszler József. Budapest, Barcza József nyomdája. ára 1 K.

Posta és táviró évkönyv, 1906. évre. Szerkeszti Demény Károly. Budapest, Országos központi községi nyomda részv. társ.

A szinpadai rindező és munkája. Irta Vidor Dezső. Budapest, ifj. Nagel Ottó kiadása. ára 2 K 40 fillér.

EGYVELEG.

*A Mikádó évi járandósága hét millió kétszáz-ezer korona. Ezenkívül a 48 millió koronára rúgó hadikárpótlásból, melyet Khina Japánban fizetett, a Mikádó évenként 480 ezer koronát, különféle állami jövedelmekből pedig három millió koronát kap. Miután azonban az ily formán 10.680.000 ko-

ronára rúgó összegből a Mikádónak az uralkodóház hatvan tagját el kell tartania, megtakarításról szó sem lehet.

*II. Vilmos német császár a következő életmódot követi és ajánlja. Az első és második reggelre okvetlenül gyümölcsöt enni; pástétomoktól és frissen sült kalácsoltól óvakodni. Burgonyát napjában csak egyszer enni. Teát vagy kávét nem inni. Száraz vagy nedves időben négy mérföldet sétálni. Minden nap megfürödni. Lefekvés előtt az arcot meleg vízzel megmosni. Nyolc órát aludni.

1905/06. évi téli divattudósítás. Az ismert zürichi Hennberg féle selyemgyár írja nekünk, hogy tavaly ősztől ez évi tavaszig a Párisból kiindult kísérlet, mely szerint a selyemruha viselése ismét előkelő divattá emeltessék. Meglehető haladást tett és a következő időnyre a különböző selyemkelmékben már nagy választékok lettek megrendelve. Divatban vannak a következő színek: monsa, marine, rozsdabarna, ezüstszürke, nikkal, alumínium, serpent, heliotrop, beige és vörös minden színárnyalatban.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Báró BRAUNCKER LAMORAL dr. ügyvéd, 54 éves korában Csabacsüdön. — SCHILLINGER ADOLF nyug. m. kir. főerdész, 61 éves korában Nagyszebenben. — MÉRTEY BENEDEK nagykereskedő, Budapest. — KOVÁCS MIHÁLY dr. gyakorló orvos, 58 éves korában Kecskeméten. — KOZMA JÁNOS, Kecskemét város rendőrkapitánya, Kecskeméten. — TOLCSÉK JÓZSEF, nyug. árvászeki irodaigazgató 48 éves korában, Szegeden. — CSIKY JÓZSEF kereskedő 87 éves korában, Kolozsváron. — NOVOTNY FÉLIP m. kir. honvéderes 53 éves korában Kaposváron. — TISZAJHELYI UJHELY LAZÁR, tiszajuhelyi nagybirtokos, 86 esztendőskorában. — GÖRÖG LAJOS nyug. evang. lelkész, 48-as honvédőrmester, 78 éves korában Várpalatán. — BISTEI GÖNCZ LEÓ nyug. m. kir. honvéderes, 76 éves korában, Esztergomban. — KOZMA JÁNOS tb. városi rendőrkapitány 59 éves korában Kecskeméten. — EÖRI HEGEDŰS ZOLTÁN honvéd hadapródiskolai növendék Nagyváradon. — KRUTZ JÁNOS egyházi 55 éves korában Székesfehérváron. — FRANK JAKAB, az 'Agrarier Tagblatt' munkatársa több budapesti és bécsi lap levelezője, Zágrábban. — KORONA FERENCZ kozmai plébános, 77 éves korában. — NAGY JÓZSEF m. kir. postatakarékpénztári főpénztáros 56 éves korában Budapest. — MÜLLNER MIHÁLY máv. osztályfőnök 54 éves korában Kecskeméten. — PRAGER SÁMUEL kereskedő, 86 éves korában Keszthelyen. — MLEK KÁROLY nyug. kassai jogtanár 78 éves korában Budapest. — KOZSICSKA GRÖNYÖL volt 48-as honvéd, m. szigetű muzeumi őr. — SZÉDEMETERI NYERS LAJOS kir. kuriai bíró 74 éves korában Budapest. — BAJÁNHÁZI BAJÁN LAJOS pénzügyi titkár és földadományváltartási biztos, 74 éves korában Sopronban. — POLLÁK MÓR 48-as honvéd-tizedes, járási közgyám, 81 éves korában Kékesen. — SCHWEIGER

Máron, a székesfőváros bizottságának évtizedeken át volt bugó tagja, a kereskedelmi akadémia igazgató tanácsának másodelnöke, a kereskedelmi Banknak egyik igazgatója, a Kassa-óderbergi vasút felügyelője, a Magyar Vöröskereszt igazgatóságának tagja, Budapest. — Dr. HODMOSER KÁROLY, a szerajevói országos kórház egyik főorvosa, 33 éves korában. — LÖWENFELD GYULA, a Magyar Gázszófény Részvény-Társaság főhivatalnok. — IDŐSB VÁGNER KÁROLY okleveles mérnök, nyug. városi közgyám, 71 éves korában Nagykanizsán.

PETTKŐ LAJOSNÉ, szül. Szilágyi Katinka, Szilágyi Sándor testvérhuga újén napján meghalt Budapest. A megboldogult Pettkő Lajos 48-as honvédüzt özvegye volt. Férje halála után bányájához költözött, ki mint ismeretes, nem nősült meg soha és annak háztartását vezette, a hová az egész iróvilág járatos volt. — JANCSÁR SÁNDORNÉ, szül. urszényi Kovács Matild 34-ik évében, Pusztavacson. — Ujtordai CSÁKY KRISZTINA, néhai Iftene János cs. és kir. főhadnagy özvegye, életének 68-ik évében Telcsen. — Dr. KÖRMENDY JÁNOSNÉ, szül. Körmendy Ida, 24 éves korában Lengyeltótiában. — OSTERLAMB KÁROLYNÉ, Liedemann Julia, az Athenaeum volt vezérigazgatójának özvegye, 78 éves korában Budapest. — FRANZ ANTALNÉ született Urbányi Aranka negyven éves korában Pusztagárdonyban. — CSÁKY PINOSKA életének tizenkilencedik évében. — ÖZV. GOLDSCHMIDT JÓZSEFNÉ Pápnán 89 éves korában. — ÖZVEGY RIMBÁS SÁNDORNÉ, szül. Török Anna Vajdahunyadon 55 éves korában. — SZÉGFY MÓNNE szül. Kánya Emilia, Szegfy Mór volt 48-as honvéd és iró felesége, Szegfy László, a 'Firme' szerkesztője édesanyját gyászolja. (Arcképet s életrajzát lapunk egyik legutóbbi számában közöltük.) — ÖZV. LENÁRT DÁNIELNÉ, szül. Kovács Rozália 83 éves korában Maros-Vásárhelyen. — ÖZV. KOLÁR JÁNOSNÉ, született Molisch Erzsébet negyvenöt éves korában. — PAKSI SZATHMÁRY MÁRIA hatvanhatodik évében Miskolcon. — RIPPL RÓNAL JÓZSEF kaposvári nyug. iskolaigazgató neje élete 56-ik évében. — ÖZVEGY STAUBER LIPÓTNÉ, 78 éves korában Dunaföldvárban. — ÖZV. ÁNBASI HALÁSZ AMBURNÉ, szül. sentkirályszabadi Baditz Eszter, 93 éves korában Alsó-Dabason. — NAGY JOLÁNKA, 19 éves korában Nagykanizsán. — Dr. HELCZ ANTALNÉ hatvan éves korában Esztergomban. — KOVÁTS IMMA, Kováts István és neje, szül. Pohlhammer Mária 14 éves leánya Zalaegerszegen.

Szerkesztői üzenetek.

Siessetek vétkezni, emberek. Kísérő homályos, új eszme nincs benne s szárazon van megírva. Intelligens ember munkája, de nem költői munka.

Megvirrad még. Lelkesedése szép dolog a maga naivitásában, megérzik a versen őszintesége is. Ha tudott volna valami olyat írni, a mit még nem mondtak el a hazafias versírók ezrei, több dicséretet is kaphatna.

Az én világom. Jelöltesen sirhalom stb. Csaldás melegség ömlik el a versen, ennyi érzésből igazi költő igen hangulatos verset írhatott volna.

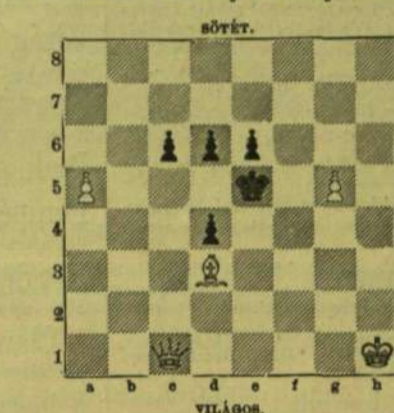
Szerelmet még. Az első percnek stb. Ezekben is van érzés, hangulat, de ezeknek is vannak szölgelenségei, melyek miatt nem való a nyilvánosság elé. Van azonban bennük sok, a mi a jövőre nézve több sikerrel biztat.

Holdvilágos új van kinn a temetőben. Teljesen értéktelen dolog.

Nem közelhetek továbbá: Az agg honvéd dala. — Tudom. Öreg vagyok. — Születik. — Falusi hír. — Csak egyszer.

SAKKJÁTÉK.

2466. számú feladvány. Galitzky W. A.-tól.

Világos indul s a negyedik lépésre matot mond.

A 2451. sz. feladvány megfejtése Pauly W.-től.

Világos Sötét. 1. Fb2-c5 ... Ke4-e3 (a) 1. ... Ke4-f5 2. Fc5-g3 ... t. sz. 2. Fc5-h2 ... t. sz. 3. B mat. 3. B mat.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Csongorban: Németh Péter — Bakony-Szentlászlón: Szabó János — Fákert: Kintzig Róbert. — Kecskeméten: Balogh Dénes. — Szegeden: Nárák Ágnes. — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

Az 50-ik számban megjelent képtalány megfejtése: A dicsőség mulandó.

Felolós szerkesztő: Hoitsy Pál.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Báli-selyem

Természetes, vasmentes kátrányos Lithion-forrás. vese-, hólyag-, rheuma- és hósványbántalmaknál, vizeleti nehézségek, csukorbetegségek, légző- és emésztési zavaroknál. Budapest, főraktár Edesky L. urnál.

GERO ADOLF orthop. cipész mester, fűhercegi udvari szállító. Budapest, IV. ker., Kossuth Lajos-utca 4. sz. ajánlja kézzelmunkáit. fájós lábakra. TELEFON 15 05. TELEFON 15 06.

Csak szavatolt tiszta minőségek!

GAGAO Fiume CHOCOLAT. Jelesebb minden más gyártmánynál. Technikum Altenburg. Gősdörtyűs és elektrotechnikai papirtéchn. Automobiltechn. Pragramm loay. Férfitöltőnyt divatos szabással, gyors- szövetből készült mérték után átlom kivitelben 25 kor.-ért LICHTMANN SANDOR szabómester, 11090b Budapest, Rottenbiller-u. 4B. I. emelet. Székre minták bérmentve.

Legfinomabb szappan a bőrre különösen szeplő ellen. Véd-jegy Mindenütt kapható két bányász.

Legrégebbi és legjobb BAY-RUM-VEDEJEGY. Védjegy 2 bányász. Halkalmatlan ellen. Korpa ellen. 1100k. Bergmann & Co. Tetschen a/B. Mindenütt kapható!

KÖVÉRSÉG KORAI VÉNSÉG. Istenem. — Így sábjta ezer meg ezer ember. — mit adnak, ha sábj-sodásomtól és emésztési zavaroktól megszabadulhatam. — Lám, nem is kell annyit álmodni. Tegyen minden békly és fért csak egy kísérletet! Mándor soranyitól és vérteléstől porral, biztos az eredmény; ezt le- kintályos orvos és gyógyászati bizonyítványokkal kimutathatom. — Ne mulassza senki el, erről meggyőződni; honasa meg a Mándor port, ha be nem vették, a piact. napján visszadom. Csakly 2 kor. 50 fill. Mándor doboza, orvosi utasítás és bizonyítványok mellékelve. Után- véttel a pénz be kldésse mellett; portmentesen díszkerten küldi. Mme Mandl Ida, Budapest, Károly-kört 2/V. sz. Török József gégy. szerző, Budapest, Király-utca 12. sz. 11205

KODAK. Árjegyzékek ingyen és bérmentve minden- hol kaphatók.

N. C. FILMTEKERCS orthochromatikai, laposan száradó, még mindig tartja elvitat- hatatlan első rangját a világ pia- czán. KODAK Ltd. WIEN, I., GRABEN 29. szám.

Felteszhető napfénynél sötét- kamra nélkül a Kodak napfényfejlesztő gépben. Különböző rendszerű gépek 13 koronától feljebb.

Befelé a Kerepesi-úton.

A kézbesítés.

FEDÁK SÁRI

a Király-Színház művésznőjének alábbi levele legfőbb bizonyítéka ama ténynek, hogy senkinek sem kell a jövőben haját örökosszáig...

FEDÁK SÁRI elismerő levele: Tisztelt Vannak nálam egyen szives az Ön kitűnő "Ondulatrícs" hajhullásmosó szeréből számomra azonnal 1 üveggel küldeni...

BELICZAY BÉLA

mézskalácsos és viaszgyertya-öntő

Budapest, VII., Csányi-utca 3.

(Saját házában.)

Raktárában kapható saját készítményű finom mézskalács, fehér és díszített viaszgyertya, méz, fehér és sárga viasz, legjobb minőségű viaszmazs kicsinyben...

GERMANDRÉE

FORHÁNYÓS ÁLLAPOTBAN és TABLETTÁBAN Francia szabadalom. A szepség tükre, ideális fiatal feltételül tartós, egészséges és díszkrét. A Germandrée az arczörnek egészséges és üde színt ad.

El az esetlen parafaczipökkel.

Lábának rövidsége nem látható. Minden közönséges cipőt hordhat és változtathat. Kérjen W. 114. számú képes brosúrát ingyen és bérmentve.

ACKER & GERLACH, Kontinental Extension Mfg. Wien, L. Kärntnerstrasse No 28.

Sok millió előkelő urhölgy használja a világhírű Földes-féle

MARGIT-CREMET,

mely zsírtalan, ártalmatlan s rögtön szépít. A Földes-féle MARGIT-CREME gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer szeplők, májfoltok, bőrrákák, pattanások, kiütések s mindennemű bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak páratlan és csodás hatásáról. Egy tégely elhasználása után erről mindeki meg fog győződni.

Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készlet: Földes Kelemen Gyógysz. Arad.

Vértel-féle Sósorszesz Minden házbán szükséges.

Advertisement for FEFJÁJÁS ELLEN ANTIDOL, featuring a stylized face and text: FÉL PERCZ ALGITT HAT. KAPHATÓ MINDEN GYÓGYSZERTÁRBAN!

Advertisement for "FAKIR" by KISS M. gyógszertárban, TISZA-DOB. Includes illustrations of a woman and text: soványít, karcsuvá tesz, szívről, hasról és oszlopokról a haját elűnteti...

Advertisement for RETHY BELA GYÓGSZERESZ, Pemetefűczukorka BÉKÉSCSABÁN. Includes an illustration of a woman and text: ARA 60 fillér.

Advertisement for KWIZDA FERENCZ JÁN. KWIZDA FLUIDJA. Includes an illustration of a man with a rifle and text: Kiváló védjegyvel 11280 (TURISTA-FLUID). Régi bevált aromatikus bedörzsölés az idegek és izmok edzésére és megerősítésére...

Advertisement for MATTONI-FÉLE GIESSHUBLER TERMÉSZETES SAVANYÚ-KÚT. Includes an illustration of a bottle and text: Legkedveltebb, legjobb hajfestőszer a fekete és barna színben.

Advertisement for MELANOGENE by Földes Kelemen Gyógysz. Arad. Includes an illustration of a woman and text: Legkedveltebb, legjobb hajfestőszer a fekete és barna színben. Ezen kitűnő és ártalmatlan készítménnyel haját, szakált, bajszát pár percz alatt feketére vagy barnára lehet festeni...

MEGHODITOTTUK A VILÁGOT!

Advertisement for Underwood typewriter, featuring an illustration of the typewriter and a man standing next to it. Text: UNDERWOOD. KAPHATÓ MINDEN GYÓGYSZERTÁRBAN!

Advertisement for Ha őszül a haja ne használjon mást, mint a "STELLA"-HAJVIZET, ZOLTÁN BELA gyógszertárban. Includes text: Budapest, V/49, Szabadság-tér, Sótátér-utca sarkán. 11136

Advertisement for Hogy ESMÉNYI KEBELT elérhessen, használja ön a PILULES ORIENTALES. Includes an illustration of a woman and text: J. Ratió, Pharmacia, 5, Passage Verdau, Paris. Ausztria-Magyarország részére: Török József gyógszertár, Budapest, Király-utca 12. 10946

Rozsnyay vasas china bora.

Advertisement for Rozsnyay vasas china bora, featuring an illustration of a bottle and text: Igen hatásos vérszegénység, sápkor, neurasthenia eseteiben. Egy 1/2 literes üveg ára 3.50 kor. Egy 4 üveget tartalmazó postaláda 14 kor. 12 fillér franco küllve. A Rozsnyay-féle vasas china bor egyike a legelterjedtebb és leghatásosabb gyógyboroknak. A külföldi készítményeket felülmúlja. Vérszegényeknek különösen ajánllható 11366. Főraktár Budapesten: Török József gyógszertár. Továbbá a készítőnél: Rozsnyay Mátyás gyógszertárban Aradon, Szabadság-tér.

Advertisement for Somatose HÚS-FEHÉRJE. Legkimagaslóbb, étvágygerjesztő és zomédzó erősítőszer. Kapható gyógszertárakban és drogeriákban.

VASÁRNAPI UJSÁG

2. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, JANUÁR 14.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A "Világkörték"-vel negyedévenként 80 fillérrel több. Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

AUGUSZTA FŐHERCEZEGNŐ LÖVÉSRE KÉZEN.

A KISJENŐI VADÁSZATOKRÓL. — Jelfy Gyula fényképe.